

Ευρωπαϊκό Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

«Το μέλλον της αγροτικής Ευρώπης μπορεί να διαμορφωθεί μόνο τοπικά. Η δημόσια διαβούλευση θα οδηγήσει σε μια νέα στρατηγική και όραμα για την αγροτική Ευρώπη το 2040 που θα προκύψει από τον αγροτικό κόσμο».

Ursula von der Leyen Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για το μέλλον των αγροτικών περιοχών

Τον **Σεπτέμβριο του 2020**, η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ursula von der Leyen, ανακοίνωσε ότι η Επιτροπή θα αναπτύξει ένα μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές το οποίο θα τις επιτρέψει να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους και θα τις υποστηρίξει προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα διαφορετικά από περιοχή σε περιοχή ζητήματα, από τη δημογραφική αλλαγή έως τη συνδεσιμότητα, τον κίνδυνο φτώχειας και την περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Η ανάγκη σχεδιασμού ενός μακροπρόθεσμου οράματος για τις αγροτικές περιοχές υπογραμμίστηκε στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της Προέδρου Von der Leyen και αποτελεί μία από τις αποστολές των Επιτρόπων Γεωργίας & Αγροτικής Ανάπτυξης του Janusz Wojciechowski, Συνοχής & Μεταρρυθμίσεων της Elisa Ferreira και Αντιπροέδρου για τη Δημοκρατία και Δημογραφία της Dubravka Šuica.

Η διαδικασία ανάπτυξης του οράματος αναμένεται να οδηγήσει στη δημοσίευση **Ανακοίνωσης της Επιτροπής το καλοκαίρι του 2021**. Η Ανακοίνωση αυτή θα συνδέεται με την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τον αντίκτυπο των δημογραφικών αλλαγών και την Πράσινη Βίβλο για τη γήρανση. Θα περιλαμβάνει επίσης περαιτέρω σχετικές πτυχές για το μέλλον των αγροτικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης.

Στις 19 Οκτωβρίου 2020, η Επιτροπή ενέκρινε το πρόγραμμα εργασίας της για το 2021 που περιέχει νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες και στις έξι προτεραιότητες των πολιτικών κατευθυντήριων γραμμών της προέδρου von der Leyen. **Η Ανακοίνωση για το μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές περιλαμβάνεται στην έκτη προτεραιότητα «Μια νέα ώθηση για την ευρωπαϊκή δημοκρατία».**

Η πρωτοβουλία της Επιτροπής στοχεύει να ανοίξει μια συζήτηση για το μέλλον των αγροτικών περιοχών έως το 2040 και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν για την κοινωνία. Για το σκοπό αυτό, θα συγκεντρώσει απόψεις των ενδιαφερομένων σε θέματα όπως η δημογραφική αλλαγή, η συνδεσιμότητα, τα χαμηλά επίπεδα εισοδήματος και η περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες. Στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της κρίσης COVID-19, θα διερευνήσει καινοτόμες, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμες λύσεις για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ. Το όραμα αυτό θα πρέπει να προκύψει μέσα από τη στενή διαβούλευση με άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές, καθώς και με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές

Στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης της προσπάθειας για κινητοποίηση και συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης για το μέλλον του αγροτικού κόσμου, η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (DG AGRI) καθώς και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) έχουν προβεί σε διάφορες ενέργειες:

- δημοσίευση ενός χάρτη πορείας (roadmap) τον Ιούλιο 2020, για τη διατύπωση απόψεων από πολίτες και ενδιαφερόμενους,
- έναρξη δημόσιας διαβούλευσης στις 7 Σεπτεμβρίου 2020 και ολοκλήρωση στις 30 Νοεμβρίου 2020,
- δημιουργία σχετικής Θεματικής Ομάδας από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD),
- ανάπτυξη ενημερωτικού και υποστηρικτικού υλικού για τη διεξαγωγή εκδηλώσεων διαβούλευσης σε τοπικό επίπεδο από ενδιαφερόμενους φορείς μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2021.

Παράλληλα, σε εθνικό επίπεδο, τα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 είχαν την ευκαιρία να συμβάλλουν με κάθε δυνατό μέσο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η φωνή των αγροτών μπορεί να ακουστεί και να ληφθεί υπόψη κατά την κατάρτιση της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι ενέργειες επικοινωνίας και ενημέρωσης του αγροτικού χώρου ως προς όλη τη διαδικασία του εγχειρήματος αυτού αποτελούν βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Μονάδα Υποστήριξης του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου – Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο της ενημέρωσης του κοινού και ενεργής συμμετοχής του στη δημόσια διαβούλευση έχει προβεί στις παρακάτω ενέργειες.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΟΥ ΠΑΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

I. Ενημέρωση μελών Εθνικού Αγροτικού Δικτύου και άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης

α. Ιστοτόπος του ΕΑΔ

Στην αρχική σελίδα του ιστοτόπου του ΕΑΔ αναπτύχθηκε ειδικό slider που οδηγεί τους επισκέπτες σε ξεχωριστή ιστοσελίδα αφιερωμένη στο Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές. Η ιστοσελίδα ανανεώνεται συνεχώς με όλες τις τελευταίες εξελίξεις σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

The screenshot shows the website interface with a main banner for the 'Long-term vision for rural areas by 2040'. Below the banner, there are social media sharing options, a date 'September 8, 2020', and a list of 'Useful links'. The links include:

- στη μεγάλη σε κλίμακα δημόσια διαβούλευση που είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και είναι ανοιχτή τις 30 Νοεμβρίου 2020
- στη δημόσια συζήτηση θεματικής Ομάδας από το ENRD
- στην ανάπτυξη ενημερωτικό και υποστηρικτικό υλικού για τη διεξαγωγή εκδηλώσεων διαβούλευσης σε τοπικό επίπεδο από ενδιαφερόμενους φορείς.

 There is also a section for 'Ενέργειες ΕΑΔ' with a dropdown menu.

Ειδικότερα, περιλαμβάνει:

- Μια σύντομη επισκόπηση
- Ένα υπομενού που περιέχει:
 - Δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο
 - Χρήσιμο ενημερωτικό υλικό και σύνδεση με την Πύλη (portal) του ENRD
 - Το υποστηρικτικό υλικό για τη διεξαγωγή τοπικών συζητήσεων
 - Δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο

Σε τακτική βάση γίνεται ενημέρωση με τα τελευταία νέα.

<p>Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές Η πρώτη ανακοίνωση σχετικά με το όραμα και τους στόχους καθώς και την έναρξη της διαδικτυακής διαβούλευσης</p>	<p>8/9/2020 https://ead.gr/long-term-rural-areas-vision-survey/</p>	
<p>1η Συνάντηση της Θεματικής Ομάδας ENRD # Rural2040 Ανακοίνωση σχετικά με την 1η Συνάντηση της Θεματικής Ομάδας με συνδέσμους προς την ιστοσελίδα ENRD.</p>	<p>30/9/2020 https://ead.gr/1st-meeting-tg-on-long-term-rural-vision/</p>	

Share your Rural Story Ανακοίνωση για τη σχετική ιστοσελίδα του ENRD.	21/10/2020 https://ead.gr/share-your-rural-story-ltvra/	
Ευρωβαρόμετρο - Οκτώβριος 2020 Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της έρευνας σχετικά με την Κοινή Γεωργική Πολιτική.	23/10/2020 https://ead.gr/euro-public-opinion/	
Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές - διαδικτυακή διαβούλευση έως τις 30 Νοεμβρίου 2020 Η 2η ανακοίνωση της διαδικτυακής διαβούλευσης περιλάμβανε συγκεκριμένες οδηγίες για να βοηθήσουν τους χρήστες να εισέλθουν στην ιστοσελίδα της ΕΕ.	19/11/2020 https://ead.gr/long-term-vision-rural-areas-survey/	
Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές - Πακέτο εργασιών Ανακοίνωση του υποστηρικτικού υλικού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαβουλεύσεις σε τοπικό επίπεδο.	7/12/2020 https://ead.gr/ltvra-supporting-package/	
Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο του ΠΑΑ: 4 Ομάδες Εστίασης συζήτησαν διαδικτυακά για το μέλλον της ελληνικής υπαίθρου το 2040 Ανακοίνωση των Ομάδων Εστίασης που διοργανώθηκαν από το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο	21/1/2021 https://ead.gr/focus-groups-long-term-vision-for-rural-areas/	
ΑΧΑΪΑ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.: Ευρωπαϊκό όραμα των αγροτικών περιοχών με ορίζοντα το 2040 Ανακοίνωση του τοπικού εργαστηρίου που διοργανώθηκε από την Αχαΐα Αναπτυξιακή Α.Ε.	https://ead.gr/achaia-ltvra-focus-group/	
ENRD – Εβδομάδα Αγροτικού Οράματος 22-26 Μαρτίου 2021 Ανακοίνωση για το στόχο και τις δράσεις της Εβδομάδας Αγροτικού Οράματος που διοργανώνεται από το ENRD	https://ead.gr/enrd-rural-vision-week-22-26-march-2021/	

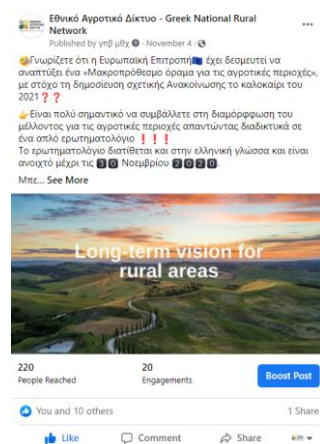
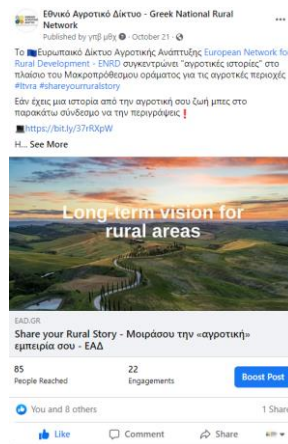
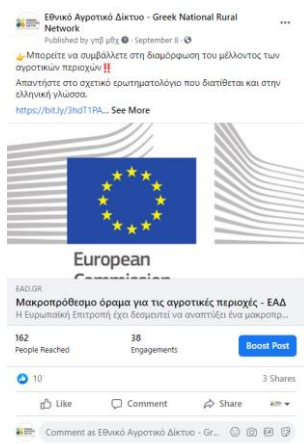

Αντίστοιχες αναρτήσεις πραγματοποιήθηκαν και στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ

<p>2/11/2020, https://bit.ly/3r98hU9</p>	
<p>2/11/2020, https://bit.ly/37vN2UB</p>	
<p>23/11/2020, https://bit.ly/37tt8JR</p>	
<p>8/12/2020, https://bit.ly/38mxLVE</p>	

β. Ανακοινώσεις στο facebook του ΕΑΔ

Δημοσιεύθηκαν σε τακτική βάση α) πολλές ανακοινώσεις σχετικά με την On-line διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε διαφορετικές ημερομηνίες κατά την περίοδο από 8/9/2020 έως 30/11/2020.

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • November 19 •

Μην παραλείψετε να απαντήσετε στο ερωτηματολόγιο για το μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές. Προθεσμία: 30 Νοεμβρίου 2020

Η φωνή των αγροτών 🗣️ πρέπει να ακουστεί και να ληφθεί υπόψη κατά την κατάρτιση της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 🇪🇺 !!!
<https://ec.europa.eu/.../12525-Long.../public-consultation>

149 People Reached 19 Engagements

You and 8 others

Like Comment Share

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • November 27 at 11:21 AM •

Άλλες μέρες έμειναν για να συμβουλευτείτε στο όραμα για τις αγροτικές περιοχές 🇪🇺 !!!
 Τι ανάγκες έχουν οι αγροτικές περιοχές 🇪🇺 και πως τις αντιμετωπίζετε μετά από 40 χρόνια 🇪🇺 ?
 Ενήμερη... See More

EAD/GR
 Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040 - ΕΑΔ

136 People Reached 26 Engagements

You and 8 others

Like Comment Share

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • November 30 at 2:18 PM •

🇪🇺 Άλγει σήμερα η προθεσμία για το Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές !!!
 🇪🇺 Προλαβαίνετε ακόμα να συμβουλευτείτε τη διαμόρφωση του μέλλοντος για τις αγροτικές περιοχές !!!
<https://ec.europa.eu/.../12525-Long.../public-consultation>

EC EUROPEU Initiative

91 People Reached 7 Engagements

Boost Unavailable

2

Like Comment Share

Comment as Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Gr...

Β) το υποστηρικτικό υλικό για τις τοπικές διαβουλεύσεις.

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • December 7 at 3:49 PM •

Εκπροσωπείτε τοπικά φορέα που δραστηριοποιούνται στην ύπαιθρο και θέλετε να διαγωνιστείτε συναντήσεις/πρακτήρια με τους κατοίκους της περιοχής σας για συζητήσετε μαζί τους πως θα ήθελαν να είναι η περιοχή που ζουν και ποιος είναι οι προποθέσεις προκειμένου να γίνει η περιοχή που ανερευνούνται 🇪🇺 !!!

🇪🇺 Καταβάστε από τον παρακάτω σύνδεσμο το υποστηρικτικό πακέτο το οποίο προωθήθηκε από το Ευρωπαϊκό Network for Rural Development - ENRD προκειμένου να διεξαχθεί μια τέτοια συζήτηση. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να έχουν συλλεχθεί και αποσταλεί έως τις 15 Ιανουαρίου 🇪🇺 !!!
<https://ead.gr/nvra-supporting-package/>

EAD/GR
 Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040 - Υποστηρικτικό υλικό για διεξαγωγή...

178 People Reached 34 Engagements

6

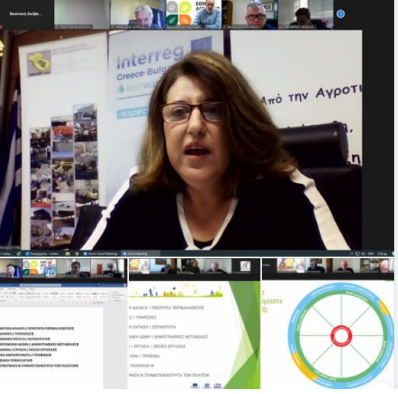
3 Shares

Γ) αποσπάσματα από τις διαδικτυακές συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των τοπικών διαβουλεύσεων κατά τον Ιανουάριο του 2021.

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • January 14 at 1:19 PM •

Τα μέλη δύο Ομάδων Εστίασης (1: Σέρρες, Καρδίτσα, Τρίκαλα, 2: Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Αργολίδα-Αρκαδία), που σύστησε η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, συναντήθηκαν διαδικτυακά στις 11 & 12 Ιανουαρίου 🇪🇺 και έθεσαν τις απόψεις τους για το Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές #LTVRA

Στόχος των συναντήσεων είναι να ακουστεί η φωνή των κατοίκων της υπαίθρου και να αποτυπωθεί στην Ανακοίνωση της Επιτροπής που θα... See More

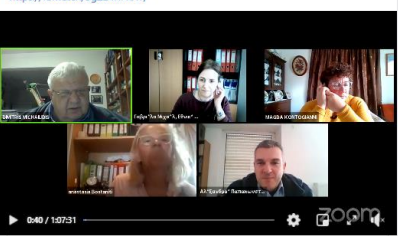
Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • January 14 at 3:09 PM •

Σε εξέλιξη είναι η συνάντηση με τα μέλη της Ομάδας Εστίασης του Βορείου και Νοτίου Αιγαίου για το Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές #LTVRA

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο - Greek National Rural Network
 Published by γηβ μβχ • January 27 at 12:05 PM •

Ζωντανά το επετέλεσμά της προσπάθειας του Κτηνοτροφικού Σύνλογου Αττικής που υποστηρίζει 14 διαδικτυακές εκδηλώσεις με αντικείμενο το Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις αγροτικές περιοχές #LTVRA
<https://fb.watch/3gz24R7RXT/>

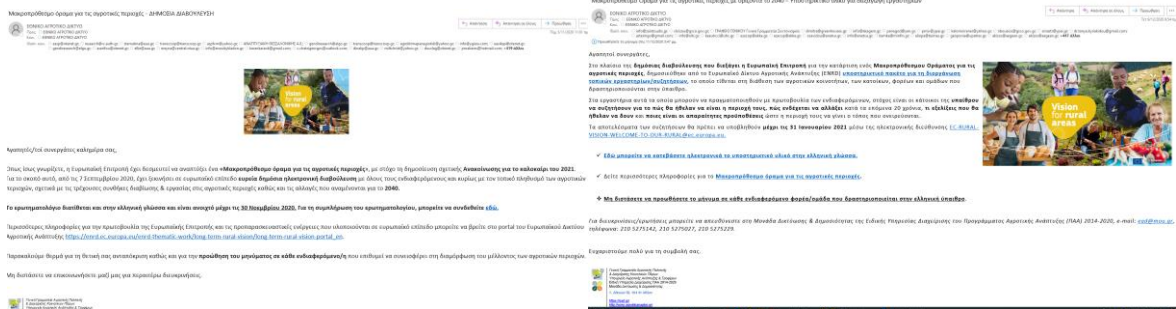

Skynwalker.gr - Εργασία στην Ελλάδα was live.
 January 27 at 12:03 PM •

Διαδικτυακή σύζηση: «ΟΡΑΜΑ για την Αττική Υπαιθρο 2040»

γ. Αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων

Στάλθηκαν μηνύματα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σχετικά με την On-line διαβούλευση και το υποστηρικτικό υλικό στα μέλη του ΕΑΔ, σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, σε Ομάδες Παραγωγών, σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας, στα Ενημερωτικά Κέντρα Europe Direct καθώς και στις Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD.

δ. Ενημερωτικές συναντήσεις

Την **Πέμπτη 29 Οκτωβρίου 2020**, η Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (ΜΔΔ) του ΠΑΑ 2014-2020, σε συνεργασία με το Ελληνικό Δίκτυο ΟΤΔ LEADER/CCLD διοργάνωσαν διαδικτυακή ενημέρωση για τις **Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD**.

Στη συνάντηση παρουσιάσθηκε η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι προπαρασκευαστικές ενέργειες που είχαν αναληφθεί έως εκείνη τη στιγμή σε ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς η προετοιμασία του υποστηρικτικού υλικού για τη διεξαγωγή τοπικών συζητήσεων.

Κύριος στόχος της ενημέρωσης ήταν να διερευνηθεί το ενδιαφέρον των ΟΤΔ LEADER/CLLD προκειμένου να αναλάβουν σχετικές πρωτοβουλίες διαβούλευσης σε τοπικό επίπεδο σε συνέχεια παρότρυνσης του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης και της DG AGRI.

Στη συνάντηση συμμετείχαν 20 από τις 50 προσκεκλημένες ΟΤΔ LEADER/CLLD

Στις **9 Δεκεμβρίου 2020**, επίσης διοργανώθηκε σχετική διαδικτυακή ενημέρωση του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής «Αγ. Γεώργιος», σε συνέχεια αιτήματός τους.

II. Συμμετοχή στη Θεματική Ομάδα «Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές» του ENRD

Τον Σεπτέμβριο του 2020, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) δημιούργησε μια Θεματική Ομάδα Εργασίας αφιερωμένη στο Μακροπρόθεσμο Όραμα #Rural 2040.

Στόχοι της Ομάδας είναι:

- να συμβάλει και να εμπλουτίσει την πρώτη φάση της Ανάλυσης Προοπτικών (Foresight Exercise) που έχει αναλάβει το Joint Research Center της Ε.Ε. και συνδέεται με την προετοιμασία της Ανακοίνωσης της ΕΕ σχετικά με το «Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές»,
- να λειτουργήσει ως πλατφόρμα ανταλλαγών και επικοινωνίας των αποτελεσμάτων διαφόρων δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται από μέλη της Θεματικής Ομάδας και άλλους φορείς που συμμετέχουν στην προετοιμασία κατάρτισης του Μακροπρόθεσμου Οράματος,
- να βελτιώσει τη συνοχή και τη διάρθρωση του διαλόγου που θα πραγματοποιηθεί μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα σε διάφορα μέρη της Ευρώπης,
- να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να υποστηριχθεί η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στην ανάπτυξη του Οράματος στα διάφορα μέρη της Ευρώπης,
- να συμβάλει στην εκδήλωση του ENRD για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα που θα πραγματοποιηθεί την άνοιξη του 2021.

Στην Ομάδα συμμετέχουν 55 άτομα από 23 κράτη μέλη, σε προσωπική βάση, έχοντας ωστόσο εμπειρία από Διαχειριστικές Αρχές, Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα, Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ομάδες Τοπικής Δράσης, Οργανώσεις και Ερευνητικά Ιδρύματα.

Μέχρι σήμερα έχουν γίνει τέσσερις [συναντήσεις](#) (22-23/9/2020, 20/10/2020, 2-3/12/2020, 27/1/2021). Στην τελευταία που πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2021, έγινε μία [σύντομη παρουσίαση](#) των πρώτων αποτελεσμάτων των Ομάδων Εστίασης που διοργανώθηκαν στο πλαίσιο λειτουργίας του ΕΑΔ.

III. Οργάνωση Ομάδων Εστίασης του ΕΑΔ

Στο πλαίσιο της **ενεργής συνεισφοράς** του ΕΑΔ, η Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας της ΕΥΔ ΠΑΑ, με την υποστήριξη εξωτερικού συνεργάτη, προχώρησε στη σύσταση **τεσσάρων (4) Ομάδων Εστίασης** από διαφορετικούς τύπους περιοχών με συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, για την καταγραφή των απόψεων των εμπλεκόμενων μερών (stakeholders).

Λόγω του χρονικού περιορισμού και των περιστάσεων εξαιτίας των μέτρων προστασίας από την πανδημία, οι συναντήσεις μεταξύ των μελών των Ομάδων Εστίασης πραγματοποιήθηκαν **διαδικτυακά**.

Οι ομάδες αυτές συστάθηκαν με βάση τις ακόλουθες **4 Ομάδες περιοχών με κοινά ή παρεμφερή κοινωνικο-οικονομικά ή/και γεωγραφικά χαρακτηριστικά**:

1. Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες (πεδινές περιοχές με κυρίως αροτραίες καλλιέργειες, ορεινές περιοχές, ανακάμπουσες περιοχές). (Περιφέρειες Θεσσαλίας & Κεντρικής Μακεδονίας).
2. Αργολίδα- Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία (ανθεκτικές περιοχές), Αχαΐα (περιοχή ύφεσης) (Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας & Πελοποννήσου).
3. Νησιά Βορείου Αιγαίου (περιοχές ύφεσης) & Νοτίου Αιγαίου (τουριστικές περιοχές)
4. Ορεινές και μειονεκτικές περιοχές Γρεβενών, Κοζάνης, Καστοριάς & Φλώρινας (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας): ορεινές περιοχές με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα.

Σημειώνεται ότι με τον όρο ανθεκτικές περιοχές νοούνται εκείνες που επέδειξαν κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης ανθεκτικότητα με οικονομικούς όρους, ενώ με τον όρο ανακάμπουσες περιοχές νοούνται εκείνες που σημείωσαν πολύ θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα την περίοδο της κρίσης (π.χ. αύξηση >20% της ΑΠΑ του πρωτογενή τομέα). Οι ορισμοί αυτοί βασίζονται σε μεθοδολογική προσέγγιση για την κατασκευή Συστάδων (Clusters) Περιφερειακών Ενοτήτων με ομοειδή

αναπτυξιακά χαρακτηριστικά στο πλαίσιο του Παραδοτέου 2.2. του έργου «Παροχή Υπηρεσιών Διοικητικής - Τεχνικής Υποστήριξης για την κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΓΠ)»

Στόχος των συζητήσεων των Ομάδων Εστίαση ήταν η σε βάθος κατανόηση και αποτύπωση των προτάσεων - αντιλήψεων των συμμετεχόντων στη χάραξη μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανάπτυξης για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040 και με βάση τη σχετική διαβούλευση της ΕΕ.

Για τη διεξαγωγή των συζητήσεων λήφθηκε υπόψη το σχετικό για τις τοπικές διαβουλεύσεις υποστηρικτικό υλικό της DG AGRI για την κατάρτιση ενός Μακροπρόθεσμου Οράματος για τις αγροτικές περιοχές το οποίο έχει αναρτηθεί στο site του ΕΑΔ <https://ead.gr/ltvra-supporting-package/>.

Οι διαδικτυακές συναντήσεις των μελών ανά Ομάδα Εστίασης πραγματοποιήθηκαν από **12 έως τις 15 Ιανουαρίου 2020** και συμμετείχαν **41 εκπρόσωποι της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι αγροτικών συνεταιρισμών, νέοι αγρότες, επαγγελματίες, Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD, περιβαλλοντικές και άλλες οργανώσεις.**

Τα αποτελέσματα των συζητήσεων των τεσσάρων Ομάδων Εστίασης αποτυπώθηκαν σε Έκθεση Αποτελεσμάτων (βλ. Παράρτημα Ι).

IV. Τοπικά εργαστήρια άλλων φορέων

Σε συνέχεια των ενημερώσεων που πραγματοποίησε η Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας και παρά τους χρονικούς περιορισμούς για την υποβολή προτάσεων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι ακόλουθοι φορείς, με δική τους πρωτοβουλία προχώρησαν στη διεξαγωγή διαδικτυακών τοπικών συναντήσεων:

1. **Δίκτυο ΠΙΝΔΟΣ**, στις 22 Ιανουαρίου 2021, με 14 συμμετέχοντες
2. **Αναπτυξιακή Πάρνωνα Α.Ε. - Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης** για την περιοχή της Νότιας Κυνουρίας, στις 22 Ιανουαρίου 2021, με 17 συμμετέχοντες
3. **ΑΧΑΪΑ Αναπτυξιακή Α.Ε.**, στις 26 Ιανουαρίου 2021, με 17 συμμετέχοντες,
4. **Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων**, για την περιοχή της Ηπείρου, στις 28 Ιανουαρίου 2021, με 18 συμμετέχοντες.
5. **Πρωτοβουλία «ΟΡΑΜΑ 2040 σε όλη την Ελλάδα» του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής «Αγ. Γεώργιος»**, με τη στήριξη των οποίων πραγματοποιήθηκαν, υπό το συντονισμό του κου Δημήτρη Μιχαηλίδη, οι ακόλουθες συζητήσεις:
 - Δωρίδα, 13 Ιανουαρίου 2021, 20 συμμετέχοντες και 6.818 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Συλλόγου Λιδωρικίου,
 - Ορεινή Αχαΐα, 15 Ιανουαρίου 2021, 6 συμμετέχοντες με 7.145 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία κατοίκου της περιοχής,
 - Μεσσηνία, 19 Ιανουαρίου 2021, 18 συμμετέχοντες και 11.475 προβολές στο fb, με με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Οργανισμού «ΔΡΟΜΟΙ της ΕΛΙΑΣ»
 - Ελατοχώρι Πιερίας, 20 Ιανουαρίου 2021, 15 συμμετέχοντες και 8.978 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία κατοίκου της περιοχής,
 - Μικρά Κυκλαδονήσια, 23 Ιανουαρίου 2021, 6 συμμετέχοντες και 5.401 προβολές, με πρωτοβουλία κατοίκου της περιοχής,
 - Λέρος, 24 Ιανουαρίου 2021, 9 συμμετέχοντες και 3.197 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία κατοίκου της περιοχής,
 - Αττική, 26 Ιανουαρίου 2021, 21 συμμετέχοντες με 2.704 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής,

- Ελασσόνα, 27 Ιανουαρίου 2021, 7 συμμετέχοντες με 2.258 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία κτηνοτρόφου της περιοχής,
- Πάρνηθα, 14 Ιανουαρίου 2021, 8 συμμετέχοντες με 2.835 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία κατοίκου της περιοχής,
- Σέρρες, 16 Ιανουαρίου 2021, 11 συμμετέχοντες με 10.399 προβολές στο fb, με πρωτοβουλία κατοίκου της περιοχής Νέου Σκοπού Σερρών.

Συνολικά στα τοπικά εργαστήρια συμμετείχαν **187 άτομα**.

Την **καταγραφή των αποτελεσμάτων** των τριών τοπικών εργαστηρίων (**Δίκτυο Πίνδος, Αναπτυξιακή Πάρνηθα Α.Ε. - Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αχαΐα Αναπτυξιακή Α.Ε. - βλ. Παράρτημα II**), καθώς και τη **σύνθεση** όλων των επιμέρους αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις συζητήσεις των Ομάδων Εστίασης του ΕΑΔ αλλά και όλων των τοπικών εργαστηρίων ανέλαβε το ENRD μέσω του γεωγραφικού του εκπροσώπου κ. Αλέξανδρου Παπακωνσταντίνου. Προϊόν αυτής της σύνθεσης αποτελεί το **Συγκεντρωτικό Δελτίο (βλ. Παράρτημα III)**, το οποίο **απέστειλε το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) ως συνεισφορά στη δημόσια διαβούλευση**.

Την **καταγραφή των αποτελεσμάτων** των συζητήσεων των εργαστηρίων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «**ΟΡΑΜΑ 2040 σε όλη την Ελλάδα**» του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής «Αγ. Γεώργιος» ανέλαβε ο δημοσιογράφος κ. Δημήτρης. Μιχαηλίδης, τα οποία στη συνέχεια επεξεργάστηκε ο γεωγραφικός εκπρόσωπος του ENRD κ. Αλέξανδρος Παπακωνσταντίνου προκειμένου να αποτυπωθούν στο Συγκεντρωτικό Δελτίο.

Τέλος, με πρωτοβουλία της **Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων** πραγματοποιήθηκε τοπική συζήτηση στις 28 Ιανουαρίου 2021, με 18 συμμετέχοντες από την περιοχή της Ηπείρου. Τα αποτελέσματα της συζήτησης καταγράφηκαν και προωθήθηκαν απευθείας από τους διοργανωτές στη DG AGRI.

V. Συμμετοχή του ΕΑΔ στην Εβδομάδα Αγροτικού Οράματος, 22-26 Μαρτίου 2021

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσαν διαδικτυακά, από τις 22 έως τις 26 Μαρτίου 2021, την Εβδομάδα Αγροτικού Οράματος με θέμα «**Πώς φανταζόμαστε το μέλλον των Ευρωπαϊκών αγροτικών περιοχών**» (RURAL VISION WEEK: Imagining the future of Europe's rural areas).

Η Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας με τη συμβολή των φορέων που διοργάνωσαν τοπικά εργαστήρια διαβούλευσης (**Δίκτυο Πίνδος, Αναπτυξιακή Πάρνηθα Α.Ε. - Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αχαΐα Αναπτυξιακή Α.Ε., Κτηνοτροφικό Σύλλογο Αττικής «Αγ. Γεώργιος», Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων**) καθώς και των μελών του (**Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER Αχαΐας, Αιτωλίας, Χίου, Κυκλάδων Δωδεκανήσων, Φλώρινας, Καρδίτσας, Καστοριάς, Κοζάνης, Λέσβου, Λήμνου, Ολυμπίας, Πάρνηθα, Σάμου, Σερρών και Τρικάλων, ΟΠΕΚΕΠΕ και ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ**) συμμετείχε στην εκδήλωση μέσω εικονικού περιπτέρου στο Marketplace, στο οποίο παρουσιάστηκαν οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν για το Μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές καθώς και σχετικό ενημερωτικό υλικό (φωτογραφίες, βίντεο και παρουσιάσεις). Το εικονικό περίπτερο https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week/our-rural-marketplace/nrn-category/greece_en είναι αναρτημένο στο site του ENRD και μετά το πέρας των εκδηλώσεων.

Επίσης, κατά τη διάρκεια της «Εβδομάδας Αγροτικού Οράματος» (Rural Vision Week), στέλεχη της Μονάδας (Γ. Μιχαήλ και Μ.Χ. Μακρανδρέου) ανέλαβαν τον ρόλο του «Rural Ambassador», μέσω b2match ραντεβού με άλλους ενδιαφερόμενους, προκειμένου να παρουσιασθεί το εικονικό περίπτερο του ΕΑΔ καθώς και οι τοπικές συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν το προηγούμενο διάστημα σχετικά με το Μακροπρόθεσμο Όραμα των αγροτικών περιοχών με ορίζοντα το 2040.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Έκθεση Αποτελεσμάτων των τεσσάρων Ομάδων Εστίασης του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου

Ομάδα Εστίασης **1**

**«Καρδίτσα, Τρίκαλα,
Σέρρες»**

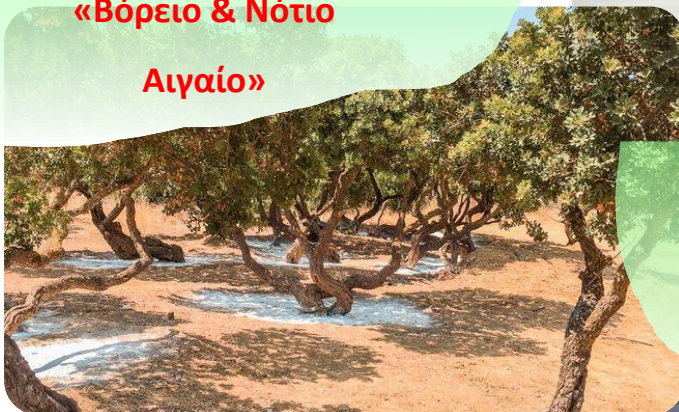
Ομάδα Εστίασης **2**

**«Αργολίδα-Αρκαδία,
Αιτωλοακαρνανία,
Ηλεία, Αχαΐα»**

Ομάδα Εστίασης **3**

**«Βόρειο & Νότιο
Αιγαίο»**

Ομάδα Εστίασης **4**

«Δυτική Μακεδονία»

Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Ομάδα Εστίασης 1

**«Καρδίτσα, Τρίκαλα,
Σέρρες»**

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@μου.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Αριθ. συμμετεχόντων: 11

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 12/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: **Νομοί Καρδίτσας, Τρικάλων, Σερρών**

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/ η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none">• Λειψυδρία εξαιτίας της αύξησης της θερμοκρασίας• Την ίδια στιγμή εξαιτίας των ακραίων καιρικών φαινομένων πλημμυρίζουν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις κατά τους χειμερινούς μήνες	<ul style="list-style-type: none">• Αξιοποίηση της γεωθερμίας και των ΑΠΕ• Ευκαιρία για ανασχεδιασμό των υποδομών• Ήλιος, πλούσια γη, νερό, γεωμορφολογικό ανάγλυφο
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none">• Έλλειψη υποδομών πρόσβασης(δρόμοι)• Απουσία ηλεκτροδότησης στις κτηνοτροφικές μονάδες• Απουσία αντιπλημμυρικής θωράκισης• Περιοχές χωρίς κοινωνικές υποδομές• Ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό/χαμηλό μορφωτικό επίπεδο	<ul style="list-style-type: none">• Αναπτυξιακά προγράμματα• Αναβάθμιση και βελτίωση ΟΠΕΚΕΠΕ & ΕΛΓΑ

	<ul style="list-style-type: none">• Ελλείψεις δομών/συστημάτων γεωργικής γνώσης και καινοτομίας	
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none">• Μετανάστες που ζουν σε άθλιες συνθήκες / προβλήματα ένταξης	<ul style="list-style-type: none">• Θέσπιση και δημιουργία κοινωνικών κατοικιών για τους εργάτες γης• Πληθυσμοί Ρομά / Μετανάστες
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none">• Πληθυσμιακή ερήμωση• Απουσία νέων αγροτών• Γερασμένος πληθυσμός	<ul style="list-style-type: none">• Η ύπαρξη οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων μπορεί να συγκρατήσει τον πληθυσμό• Επιθυμία για παραμονή και ανάπτυξη δραστηριότητας μόνο όμως υπό προϋποθέσεις που καλύπτουν κοινωνικές και άλλου είδους διευκολύνσεις και παροχές
5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	<ul style="list-style-type: none">• Εκτεταμένη μονοκαλλιέργεια• Μικρός και τεμαχισμένος κλήρος• Ανεργία• Κρίση σε οικονομικές δραστηριότητες λόγω πανδημίας COVID19	<ul style="list-style-type: none">• Θεσσαλία: Πλούσια γη, αυτονομία σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που βοηθάει τον τοπικό πληθυσμό για ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης
6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ	<ul style="list-style-type: none">• Ισχυρή παρουσία μεσαζόντων που αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων• Απουσία μεταποίησης• Η πρώτη ύλη μεταφέρεται εκτός Ελλάδας με αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται προστιθέμενη αξία για τα προϊόντα• Ζητήματα ανταγωνισμού με τις γειτονικές χώρες (Ελληνοποιήσεις προϊόντων)	<ul style="list-style-type: none">• Η γειτνίαση με άλλες χώρες μπορεί να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα
7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none">• Πολύ υψηλό επίπεδο ψηφιακού αναλφαριθμητισμού στον αγροτικό πληθυσμό	<ul style="list-style-type: none">• Ψηφιακή τεχνολογία και ενεργειακή μετάβαση με σκοπό την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων

- Η ψηφιακή μετάβαση θα συνεισφέρει στην μείωση της γραφειοκρατίας
- Η πανδημική κρίση επέφερε ψηφιακά άλματα

8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

- Μεγάλη η απόσταση με τα κέντρα λήψης αποφάσεων
- Πολυνομοθεσία που δυσχεραίνει τις επενδυτικές ενέργειες
- Γραφειοκρατία
- Δεν υπάρχει η κουλτούρα της συνεργατικότητας
- Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού
- Καταγεγραμμένη η επιθυμία και το ενδιαφέρον των πολιτών για συμμετοχικότητα
- Ενεργή παρουσία των κατοίκων στην διαμόρφωση του μακροπρόθεσμου οράματος
- Εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός που θα λαμβάνει υπόψη του τις τοπικές ιδιαιτερότητες

Ομάδα Εστίασης 1 «Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Συστηματική προώθηση των αναδασμών για την βελτίωση της παραγωγής
 - Προώθηση/ενίσχυση δραστηριοτήτων βιοοικονομίας
 - Δημιουργία Εθνικού Φορέα Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων
-
- Αλλαγή του τρόπου αποζημιώσεων
 - Ανάπτυξη των ορεινών όγκων που αποτελούν ένα ξεχωριστό οικοσύστημα με στόχο την τουριστική ανάπτυξη
 - Αρμονική συνεργασία φυτικής και ζωικής παραγωγής
 - Αναβάθμιση του εκπαιδευτικού επιπέδου
 - Στήριξη από κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία
 - Αύξηση ελεγκτικών μηχανισμών
 - Δημιουργία δομών στήριξης πρωτογενούς τομέα
-
- Θεσμικό πλαίσιο που να ενθαρρύνει τη συνένωση του κλήρου και όχι την πολυδιάσπαση του
 - Ανάπτυξη συνεργατικής κουλτούρας και δικτύωσης / Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών διαφορετικής κατεύθυνσης / Αύξηση διαλόγου/συζητήσεων όπως τη σημερινή
 - Πολιτικές για την συγκράτηση του πληθυσμού
 - Συνδυασμός διαφορετικών πολιτικών
 - Αναδιάρθρωση υπηρεσιών και εκπαιδευμένο προσωπικό για τη στελέχωσή τους

Εμπνευσμένη ιστορία:

- Συνεταιριστικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που αξιοποιεί τα διαθέσιμα τραπεζικά εργαλεία και καθοδηγεί τον αγροτικό πληθυσμό έτσι ώστε η εκμετάλλευσή του να είναι βιώσιμη. Δημιουργία εξειδικευμένων τραπεζικών προϊόντων για αγρότες/ κτηνοτρόφους.

**Συμμετοχικό εργαστήριο
για το μακροπρόθεσμο
αγροτικό όραμα
- Φύλλο συλλογής**

Ομάδα Εστίασης 2

**«Αργολίδα-Αρκαδία,
Αιτωλοακαρνανία,
Ηλεία, Αχαΐα»**

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 2 **Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα**

Αριθ. συμμετεχόντων: 9

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 13/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: **ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ & ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ**

**Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/
η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος**

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> Οι παραγωγοί πλήττονται από τις καιρικές συνθήκες Έλλειψη νερού/Κακή διαχείριση νερού 	<ul style="list-style-type: none"> Αφύπνιση λόγω πανδημίας Ιδανικό κλίμα της περιοχής για διαβίωση Πλούσιο οικοσύστημα Πλούσιοι φυσικοί πόροι Χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα Μη επιβαρυσμένα υπόγεια νερά Η καθυστέρηση στην ανάπτυξη, ευκαιρία για βιώσιμη ανάπτυξη
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Επαρχιακό οδικό δίκτυο για τη μεταφορά προϊόντων Αεροδρόμια Υπηρεσίες Υγείας Ανάπτυξη αρδευτικού συστήματος Διαχείριση σκουπιδιών, Ανακύκλωση Διαχείριση νερού 	<ul style="list-style-type: none"> Κοντά στην Πρωτεύουσα και με την Πάτρα Σωστή διαχείριση των πλούσιων φυσικών πόρων Πολιτιστικά μνημεία (αξιοποίηση για τουρισμό) Παράκτια περιοχή

- Διαχείριση Ηλεκτρικού ρεύματος
- Εκπαίδευση νέων
- Έλλειψη καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού
- Έλλειψη εργατικών χεριών
- Έλλειψη διοικητικών υπηρεσιών
- Ελλείψεις σε υπηρεσίες υγείας

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Προβλήματα ένταξης προσφύγων και μεταναστών

- Μεταβατική περιοχή διαμονής προσφύγων
- Κοινωνική ένταξη των προσφύγων / απασχόλησή τους στη γεωργία

4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

- Ερήμωση χωριών
- Γήρανση πληθυσμού στα χωριά

- Κίνητρα στους νέους: οικονομικά, ασφάλεια
- Εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ανακατανομή του πληθυσμού

5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Μικρές ιδιοκτησίες γης
- Έλλειψη εκπαίδευσης
- Ανοργάνωτη κτηνοτροφία
- Το εισόδημα δεν μένει στην ύπαιθρο

- Κοντά στην Αθήνα. Εξ' αποστάσεως εργασία
- Κάτοικοι αστικών κέντρων με γεωργικές εκμεταλλεύσεις
- Τα αστικά κέντρα ζουν από την ύπαιθρο

6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ

- Χαμηλός δείκτης καινοτομίας στην παραγωγή

- Ανταγωνιστικά προϊόντα/labeling
- Αμπέλια/κρασί

7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων

- Αφύπνιση λόγω πανδημίας
- Επιτρέπει την παραμονή των νέων ανθρώπων στην ύπαιθρο

8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

- Ανυπαρξία συνεργατικών σχημάτων
- Καχυποψία των αγροτών απέναντι στα συλλογικά σχήματα

- Συνεργασία Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Περιφέρειας Πελοποννήσου
- Δικτυώσεις φορέων
- Υποστήριξη συνεργασιών
- Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια διοίκηση

Ομάδα Εστίασης 2 «Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Ανασχεδιασμός για ΠΟΠ,ΠΓΕ
- Συνεργασία με Πανεπιστήμια, Γεωπονικές σχολές
- Στροφή στη βιολογική παραγωγή
- Προβολή στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά της βιολογικής παραγωγής
- Νέες πολιτικές για τα προϊόντα μέσω Green Deal, Farm to Fork, Food waste, Labeling, Food Sustainability
- Αγροτουριστική ανάπτυξη
- Ανάδειξη πολιτιστικών μνημείων, φυσικές ομορφιές της περιοχής
- Τοπικός σχεδιασμός με βάση τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής
- Κίνητρα στους νέους: οικονομικά, ασφάλεια
- Εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ανακατανομή του πληθυσμού
- Να ενταχθούν σε Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης παρεμβάσεις για την ένταξη των προσφύγων
- Αλλαγή κουλτούρας ως προς την προώθηση της συνεργατικότητας

Εμπνευσμένη ιστορία:

- Η Αναπτυξιακή Πάρωννα με το πρόγραμμα φιλοξενίας προσφύγων στην Τρίπολη. Φιλοξενήθηκαν παιδιά προσφύγων στην Τρίπολη, μένουν ήδη τρία χρόνια και μιλάνε ελληνικά χάρη στο πρόγραμμα ένταξης.

19

Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Ομάδα Εστίασης 3

«Βόρειο & Νότιο Αιγαίο»

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης,
Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού
Αγροτικού Δικτύου)

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr

Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 3 Βόρειο & Νότιο Αιγαίο

Αριθ. συμμετεχόντων: 12

Τοποθεσία:

Ημερομηνία: 14/1/2021

Υπό εξέταση περιοχή: ΒΟΡΕΙΟ & ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/ η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none">Καταστροφές λόγω καιρικών συνθηκών στην παραγωγή και το περιβάλλονΑνεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά χωρίς μελέτηΈλλειψη νερού	<ul style="list-style-type: none">Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλονΠεριοχές NaturaΝέες καλλιεργητικές πρακτικέςΘάλασσα, γη, αέρας
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none">ΑεροδρόμιαΛιμάνιαΥπηρεσίες ΥγείαςΔιαχείριση νερού-εξοικονόμησηΗλεκτρικού ρεύματοςΔιοικητικές υπηρεσίεςΈλλειψη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού	<ul style="list-style-type: none">Ανασχεδιασμός για υποδομέςΝησιωτικότητα/Θάλασσα/ γη

Ομάδα Εστίασης 3 «Βόρειο & Νότιο Αιγαίο»

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none">• Ενδοπεριφερειακές ανισότητες• Νησιά διαφορετικών ταχυτήτων• Προσφυγικό• Γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας λόγω των συνεχιζόμενων διενέξεων με την Τουρκία	<ul style="list-style-type: none">• Ελκυστικό περιβάλλον• Γοητεία νησιωτικότητας• Ανοιχτές κοινωνίες
4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	<ul style="list-style-type: none">• Μακριά από την Κεντρική Διοίκηση• Νησιωτικότητα• Σύνορα της χώρας• "Καλοκαιρινό" vs " Χειμερινό" Αιγαίο• Ερημοποίηση χωριών	<ul style="list-style-type: none">• Πανδημία• Επιλογή νησιού για εξ αποστάσεως εργασία/ Εγκατάσταση νέων κατοίκων
5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	<ul style="list-style-type: none">• Μονόπλευρη ανάπτυξη ο Τουρισμός• Έλλειψη εκπαίδευσης νέων• Παραοικονομία λόγω μεταναστευτικού• Δυσκολίες στην κτηνοτροφία/γεωργία	<ul style="list-style-type: none">• Ναυτιλία – εφοπλιστές
6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ	<ul style="list-style-type: none">• Μικρές παραγωγές, μη συναγωνισμός με μεγάλες αντίστοιχες Ευρωπαϊκές• Διαφορά τιμής κόστους – τιμής κατανάλωσης• Επιβάρυνση τιμών λόγω κόστους μεταφορών	<ul style="list-style-type: none">• Αυτάρκεια των νησιών• Αξιόλογα τοπικά προϊόντα (Π.Ο.Π)• Μαστίχα Χίου• Αμπέλια / οίνος (π.χ Σαντορίνη, Λήμνος)
7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none">• Έλλειψη πληροφόρησης• Χαμηλές ταχύτητες ίντερνετ	<ul style="list-style-type: none">• Διά βίου μάθηση αγροτών• Ανάπτυξη καινοτομίας• Πανδημία/ψηφιακό άλμα
8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none">• Μεγάλη μείωση συνεργατικών σχημάτων	<ul style="list-style-type: none">• Προγράμματα Leader• Προστασία συνεταιριστικών σχημάτων

- Έλλειψη παιδείας συνεργατισμού
- Μη βιώσιμες συνεταιριστικές ενώσεις
- Συνεργασία κεντρικής Διοίκησης και Περιφερειών
- Ενημέρωση των νέων

Ομάδα Εστίασης 3 «Βόρειο & Νότιο Αιγαίο»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Κάθε κρίση είναι απειλή και ευκαιρία
 - Η επιχειρηματικότητα θα πρέπει να γίνει με τοπικά ολοκληρωμένα προγράμματα
 - Κοινή δράση των νησιών
 - Ενίσχυση των νέων ανθρώπων για την παραμονή ή την εγκατάσταση στα νησιά
-
- Δημιουργία υδατοδρομίων
 - Συνδεσιμότητα μεταξύ των νησιών
 - Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με σκοπό την δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας και την συγκράτηση του πληθυσμού
 - Αύξηση των επενδυτικών προγραμμάτων για τον πρωτογενή τομέα
 - Ενίσχυση νέων αγροτών
 - Κίνητρα εγκατάστασης για νέους επιστήμονες
 - Φορολογικές ελαφρύνσεις /το κάθε νησί να αντιμετωπιστεί με διαφορετική κλίμακα αναλόγων με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λόγω της γεωγραφικής του θέσης
 - Επενδυτικές δράσεις
 - Προβολή/ανάδειξη τοπικών προϊόντων
 - Μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας μονάδων
 - Να ενισχυθεί η μεταποίηση

**Συμμετοχικό εργαστήριο
για το μακροπρόθεσμο
αγροτικό όραμα
- Φύλλο συλλογής**

Ομάδα Εστίασης 4

«Δυτική Μακεδονία»

Όνομα διοργανωτή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας (Μονάδα Υποστήριξης Εθνικού Αγροτικού Δικτύου)
 Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: ead@mou.gr
 Όνομα ομάδας: Ομάδα Εστίασης 4 **Δυτική Μακεδονία**
 Αριθ. συμμετεχόντων: 9
 Τοποθεσία:
 Ημερομηνία: 15/1/2021
 Υπό εξέταση περιοχή: **ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ**

**Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/
η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος**

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν	Δυνητικές ευκαιρίες
1. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ / ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> Έντονα καιρικά φαινόμενα που πλήττουν δραματικά τις καλλιέργειες (συχνές χαλαζοπτώσεις) Έλλειψη βροχοπτώσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Ιδιαίτερο ανάγλυφο της περιοχής Πλούσιος υδροφόρος ορίζοντας Μικροκλίμα που παράγει ποιοτικά προϊόντα Προστατευόμενες περιοχές Απολιγνιτοποίηση της περιοχής/Μεταλιγνιτική εποχή
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ / ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλό ποσοστό άρδευσης / ελλείψεις σε έργα άρδευσης Μεγάλες καθυστερήσεις στα έργα υποδομής Ελλείψεις σε υποδομές υγείας / εκπαίδευσης / πολιτισμού 	<ul style="list-style-type: none"> Μεταλιγνιτική εποχή/πρασίνισμα περιφέρειας Τουρισμός Γεωργία
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ / ΖΩΤΙΚΟΤΗΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> Οι προσφυγικές ροές δημιουργούν πιέσεις στο εργατικό δυναμικό της περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> Γεωργία στην περιοχή της απολιγνιτοποίησης

4. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ / ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

- Εγκατάλειψη των ορεινών περιοχών
- Ορεινότητα/ Απομόνωση
- 35% πληθυσμιακή συρρίκνωση
- Δημογραφική γήρανση του πληθυσμού
- Μείωση εργατικού δυναμικού
- Τάση και ανάγκη του τοπικού πληθυσμού για εξωστρέφεια
- Υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό που μέσω της επιχειρηματικότητας μπορεί να παραμείνει στην περιοχή

5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΙΑ / ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Πολύ μικρός κλήρος
- Η απουσία οικονομικών κλίμακας και μεταποίησης δεν δημιουργούν προστιθέμενη αξία στα προϊόντα
- Απολιγνιτοποίηση της περιοχής
- Χαμηλό ποσοστό στις επιδοτήσεις
- Χαμηλός βαθμός επιχειρηματικότητας
- Υπερφορολόγηση χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της περιοχής
- Η αγροτική γη δεν ανήκει σε κατοίκους της περιοχής, αλλά σε άτομα που κατοικούν σε άλλα σημεία της χώρας
- Έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες
- Απώλεια εισοδήματος των γουνεμπόρων / γουνεργατών (Καστοριά)
- Αντικατάσταση του εισοδήματος που δημιουργούσε ο τομέας της παραγωγής ενέργειας με αγροτικό εισόδημα
- Πρώην γουνεργάτες

6. ΒΑΣΙΚΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ / ΤΡΟΦΙΜΑ

- Εισαγόμενα προϊόντα από γειτονικές χώρες που διατίθενται στην ελληνική αγορά ως ελληνικά (Ελληνοποιήσεις) \
- Έλλειψη πιστοποιημένων προϊόντων / Μεταποίηση (Καστοριά)
- Ποιοτικά προϊόντα των οποίων η μεταφορά είναι εύκολη και με μειωμένο μεταφορικό κόστος
- Μοναδικά προϊόντα (ΠΓΕ) που "καθρεφτίζουν" την περιοχή
- Πολύ καλά προϊόντα λόγω μικροκλίματος

7. ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Έξυπνη γεωργία

8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

- Έλλειψη συνεργατισμού
- Πανεπιστήμια
- Πρόγραμμα LEADER / συμμετοχή τοπικού πληθυσμού

Ομάδα Εστίασης 4 «Δυτική Μακεδονία»

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

Απαραίτητες προϋποθέσεις

- Τυποποιημένα αγροτικά προϊόντα σε συγκεκριμένες περιοχές που μπορούν να αποτελέσουν οδηγό και για τις υπόλοιπες
 - Καθετοποίηση πρωτογενούς τομέα
 - Επίσπευση της ολοκλήρωσης των οδικών δικτύων και των αρδευτικών έργων
 - Ενισχύσεις με πληθυσμιακά κριτήρια
 - Εκπαίδευση νέων αγροτών
-
- Ολοκληρωμένη μελέτη για την μετάβαση στην μεταλιγνιτική εποχή στην οποία οι χαμένες θέσεις εργασίας πρέπει να αντικατασταθούν από τον αγροτικό τομέα
 - Απαιτείται μια συστηματική διαβούλευση με την Κεντρική εξουσία με στόχο την δίκαιη και ομαλή μετάβαση στο νέο οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης της περιοχής
-
- Νέος Αναπτυξιακός Νόμος που θα δίνει την δυνατότητα δημιουργίας και ένταξης μεταποιητικών μονάδων της περιοχής / αλλαγή στα ποσοστά ενίσχυσης της περιοχής
 - Δημιουργία ενός νέου brand name και μιας νέας ταυτότητας για την περιοχή
 - Να περάσουμε από την " ΜΟΛΥΣΜΕΝΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ" στην " ΠΡΑΣΙΝΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ"

Εμπνευσμένη ιστορία:

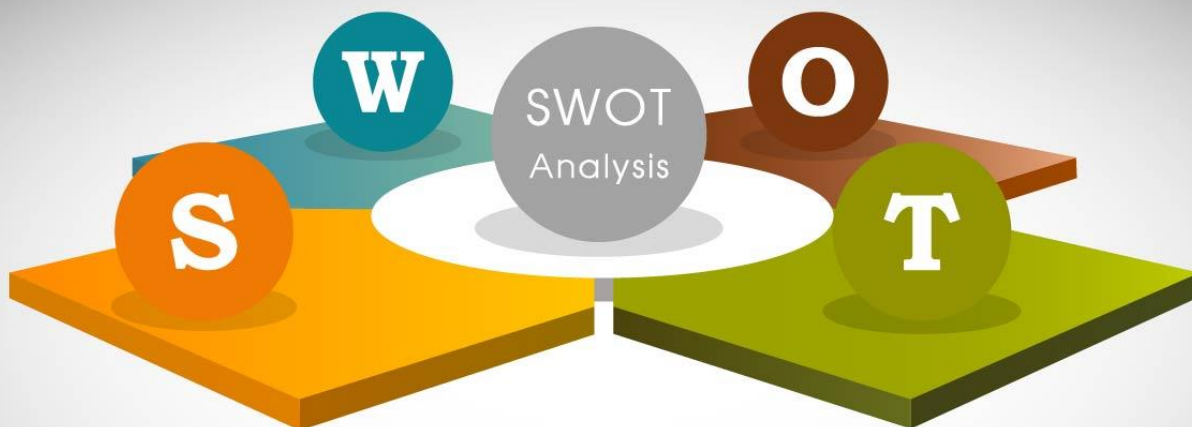
Επιδεικτικό Αγρόκτημα (ΑΠΕΠΑ) του ΑΣΕΠΟΠ Βελβεντού

Η αγορά των φρέσκων και των μεταποιημένων φρούτων είναι άκρως ανταγωνιστική. Ο μόνος δρόμος είναι η συνεχής βελτίωση μέσα σε ένα όλο και πιο απαιτητικό περιβάλλον, αλλά και η άμεση προσαρμογή στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η παρούσα πλέον κλιματική αλλαγή.

Η λειτουργία του ΑΠΕΠΑ θα επιταχύνει την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με τη διευκόλυνση της εισαγωγής καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία. Η προσαρμογή των καινοτομιών στις τοπικές συνθήκες, καθιστά την εφαρμογή τους αποτελεσματική, βοηθώντας τους παραγωγούς να ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές απαιτητικών αγορών, οι οποίες αποδίδουν καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα για την εκμετάλλευση. Επιπλέον μέσα από το ΑΠΕΠΑ, οι καινοτόμες τεχνικές διαδίδονται πολύ πιο γρήγορα και σωστά, στο σύνολο των παραγωγών μελών της Ο.Π., βελτιώνοντας έτσι τη βιωσιμότητά τους, με άμεσο θετικό αντίκτυπο για την τοπική κοινωνία αλλά και την εθνική οικονομία.

Η επένδυση αυτή θα παρέχει πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη μόνιμων συνεργασιών με ερευνητικά ιδρύματα, προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού, γεωργικών εφοδίων, εξοπλισμού και συστημάτων αγροτικής τεχνολογίας, με στόχο τον συνεχή εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας.

SWOT ANALYSIS

STRENGTHS / ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Πλούσια οικοσυστήματα
- Εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον
- Ποιοτικά αγροτικά προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας
- Πολιτιστικό και τουριστικό απόθεμα

OPPORTUNITIES / ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Ψηφιακή αναβάθμιση
- Αναπτυξιακά προγράμματα
- Συνεργατικά σχήματα που μπορούν να αποτελέσουν καλά παραδείγματα
- Συνεργασία τοπικών παραγωγών με Πανεπιστημιακά ιδρύματα
- Έντονο ενδιαφέρον των πολιτών για συμμετοχή στην διαμόρφωση του μακροπρόθεσμου οράματος

WEAKNESSES / ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Έλλειψη υποδομών
- Απουσία αντιπλημμυρικών έργων
- Έλλειψη κοινωνικών υποδομών
- Έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας
- Έλλειψη μεταποιητικών μονάδων

THREATS / ΑΠΕΙΛΕΣ

- Απομόνωση ορεινών περιοχών
 - Πληθυσμιακή γήρανση
- Έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες
 - Απουσία νέων αγροτών
- Μη εξασφαλισμένη προστιθέμενη αξία των αγροτικών προϊόντων
- Πολυτεμαχισμένος αγροτικός κλήρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Έκθεση Αποτελεσμάτων τριών τοπικών εργαστηρίων:

- ✓ Δίκτυο Πίνδος
- ✓ Αναπτυξιακή Πάρνωνα Α.Ε. - Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- ✓ Αχαΐα Αναπτυξιακή Α.Ε.

Τα Δελτία αυτά αποτελούν έργο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD)

Συμμετοχικό εργαστήριο του Δικτύου Πίνδος για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Όνομα διοργανωτή	Χρήστος Γκρέκος	Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας	grekosx1@gmail.com
Όνομα ομάδας	Δίκτυο Δήμων Περιοχής Πίνδου	Αριθ. συμμετεχόντων	14
Τοποθεσία	Διαδουκτιακή συνάντηση	Ημερομηνία	22/01/2021
Υπό εξέταση περιοχή	Νότια Πίνδος		

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν/δυσνητικές ευκαιρίες
<p>Περιβάλλον – Η περιοχή είναι ορεινή και από τις 286 τοπικές κοινότητες που την αποτελούν, οι 250 είναι ορεινές. Η νότια Πίνδος χαρακτηρίζεται από αφθονία δασών και υδάτινων πόρων, ενώ διαθέτει σημαντικά φυσικά και πολιτιστικά αξιοθέατα.</p> <p>Επίσης, η περιοχή διακρίνεται από τα ασταθή εδάφη και συχνές κατολισθήσεις με αρνητικές επιπτώσεις στο οδικό δίκτυο, ιδιαίτερα σε περιόδους βροχοπτώσεων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι φυσικοί πόροι της περιοχής είναι σε πολύ καλή κατάσταση. Αυτό αποτελεί ένα ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την επιδίωξη ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης. • Η εγκατάσταση ανεμογεννητριών θεωρείται ότι μπορεί να αλλοιώσει τη φυσιογνωμία του τοπίου της περιοχής και να υποβαθμίσει τις προοπτικές ανάπτυξης που αυτό δημιουργεί.
<p>Δημογραφία – Η περιοχή έχει 112 000 κατοίκους και πληθυσμιακή πυκνότητα 16,3 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.</p> <p>Οι δήμοι που αποτελούν το δίκτυο παρουσιάζουν οξύ δημογραφικό πρόβλημα με συνεχή εκροή πληθυσμού, κυρίως των νέων.</p> <p>Η πληθυσμιακή σύνθεση της περιοχής παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις με ελάχιστους μόνιμα διαμένοντες κατοίκους κατά τους χειμερινούς μήνες (κυρίως ηλικιωμένους) και μεγάλο αριθμό επισκεπτών τη θερινή περίοδο.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Νέοι και οικογένειες αντιμετωπίζουν βασικά προβλήματα που δυσχεραίνουν την παραμονή τους στην περιοχή, όπως οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης και η ελλιπής πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (νοσοκομεία, φαρμακεία) και εκπαίδευσης (π.χ. έλλειψη σχολείων και εκπαιδευτικών).
<p>Υποδομές / υπηρεσίες – Το οδικό δίκτυο είναι ανεπαρκές και ευάλωτο στα καιρικά φαινόμενα. Ως μη ικανοποιητική κρίνεται και η πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, ψυχαγωγίας.</p> <p>Οι ψηφιακές υποδομές κρίνονται ως μη ανεπτυγμένες.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι δήμοι είναι υποστελεχωμένοι με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες τόσο στην καθημερινή λειτουργία τους, όσο και στην σύνταξη / υλοποίηση αναπτυξιακών δράσεων. • Η οδική απομόνωση περιορίζει την πρόσβαση κατοίκων στα γειτνιάζοντα αστικά κέντρα για

	<p>την αγορά αγαθών και σε υπηρεσίες υγείας και ψυχαγωγίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι παραγωγοί έχουν αυξημένο κόστος μεταφοράς κ δυσκολίες πρόσβασης σε αγορές για τη διάθεση των προϊόντων τους. • Ο τουρισμός δεν μπορεί να αναπτυχθεί λόγω της μη προσπελασιμότητας της περιοχής και της ανεπάρκειας υπηρεσιών εστίασης και διαμονής.
<p>Εισόδημα / απασχόληση – Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί τον βασικό πυλώνα της τοπικής οικονομίας. Κυριαρχεί η κτηνοτροφία, ενώ άλλες πρωτογενείς παραγωγικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν την μελισσοκομία, την ελαιοκομία, κλπ.</p> <p>Ο τουρισμός έχει σημαντικές προοπτικές αν και είναι κυρίως εποχικός, περιοριζόμενος στην καλοκαιρινή περίοδο.</p> <p>Γεωργικές δραστηριότητες απαντώνται κυρίως στα πεδινά τμήματα της περιοχής τα οποία διαθέτουν εύφορα εδάφη και επικρατεί η βαμβακοκαλλιέργεια.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης μέσω των παραδοσιακών κ ποιοτικών προϊόντων. • Ως μειονεκτήματα διακρίνονται η μη πιστοποίηση των προϊόντων, ενώ χρησιμοποιούνται μη σύγχρονες διαδικασίες παραγωγής. • Ο τουρισμός έχει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης μέσω του εναλλακτικού ή/και του θρησκευτικού τουρισμού. Μπορεί να αποτελέσει ένα μοντέλο ήπιας ανάπτυξης που θα παρέχει εισόδημα και ευκαιρίες απασχόλησης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
<p>Κλιματική αλλαγή – Η περιοχή υφίσταται έντονα τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Παρατηρείται αύξηση στη συχνότητα εμφάνισης ακραίων καιρικών φαινομένων (π.χ. κυκλώνας Ιανός, Σεπ. 2020) με καταρρακτώδεις βροχές και πλημύρες που προκαλούν σημαντικότες ζημιές στις υποδομές, τόσο στο οδικό δίκτυο όσο και σε κτήρια και εγκαταστάσεις.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή μπορεί να συμβάλει δυναμικά στην παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προστατεύοντας το περιβάλλον και το τοπίο, με έμφαση στη εκμετάλλευση της βιομάζας και την παραγωγή ηλιακής ενέργειας.

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

<p>Απαραίτητες προϋποθέσεις</p> <p>Μέσω της συνεργασίας των τοπικών φορέων και του δικτύου Πίνδος, είναι αναγκαία η διαμόρφωση ενός αναπτυξιακού σχεδίου/έκθεσης που θα αποτυπώνει την παρούσα κατάσταση, τους στόχους και τις προτεραιότητες για την περιοχή. Βάση αυτού θα γίνει από κοινού μια καλύτερη οργάνωση και διεκδίκηση των μέσων / δράσεων που απαιτούνται για την ανάπτυξη της περιοχής.</p>
--

Η συγκράτηση και προσέλκυση νεανικού πληθυσμού απαιτεί μια από πάνω προς τα κάτω πολιτική που να παρέχει μια σειρά κινήτρων για άτομα και επιχειρήσεις να μετεγκατασταθούν στην περιοχή. Μια τέτοια πολιτική θα πρέπει να στοχεύει στην άρση εμποδίων όπως η γραφειοκρατία, η βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου που δεν επιτρέπει μεγαλύτερη αυτονομία και αποτελεσματικότητα των δήμων σε αναπτυξιακές δράσεις, ενώ απαιτείται σαφής προσδιορισμός και οριοθέτηση των ορεινών περιοχών.

Η ανάπτυξη της Πίνδου θα πρέπει να έχει ως προϋπόθεση τη διατήρηση της ποικιλομορφίας της οικονομικής δραστηριότητας εστιάζοντας στην αειφόρο ανάπτυξη μέσω της ποιοτικής γεωργίας, των πιστοποιημένα ΠΟΠ, της μετακινούμενη κτηνοτροφίας, καθώς και της προστασίας της φυσιογνωμίας του τοπικού περιβάλλοντος και τοπίου.

Επιμέρους απαιτούμενες δράσεις

- Κατασκευή ασφαλούς οδικού δικτύου ώστε η περιοχή να καταστεί προσπελάσιμη και να επιτευχθεί η σύνδεση με κύριους οδικούς άξονες όπως, πχ. Ιονία Οδός.
- Η κτηνοτροφία πρέπει να στηριχθεί και να εκσυγχρονιστεί στοχεύοντας στην επίτευξη προστιθέμενης αξίας μέσω της ποιότητας και δημιουργίας ενός δικτύου διάθεσης της παραγωγής.
- Δημιουργία τοπικών δομών στήριξης της πρωτογενούς παραγωγής, του ψηφιακού μετασχηματισμού, την εκπαίδευση στις ψηφιακές τεχνολογίες, καθώς και την προώθηση νέων μορφών εκπαίδευσης (μεικτά συστήματα – δια ζώσης και διαδικτυακά).
- Προώθηση τοπικών δράσεων όπως καλοκαιρινές κατασκηνώσεις για να συνδεθούν οι νέες γενιές με τον πολιτιστικό και περιβαλλοντικό πλούτο της περιοχής.

Εμπνευσμένη ιστορία:

Το 'Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης Πίνδου' 2005-2009, θεωρείται ως μια καλή πρακτική ενός αναπτυξιακού προγράμματος το οποίο είχε την απαιτούμενη θεματική προσέγγιση αλλά και αποτελεσματικότητα. Τέτοιου είδους στοχευμένες, μη οριζόντιες παρεμβάσεις, μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην βελτίωση της κατάστασης των ορεινών περιοχών.

Συμμετοχικό εργαστήριο του Πάρνωνα Α.Ε. για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Συμμετοχικό εργαστήριο για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής

Όνομα διοργανωτή	Αναπτυξιακή Πάρνωνα Ανώνυμη Εταιρεία. Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας	info@parnonas.gr
Όνομα ομάδας		Αριθ. συμμετεχόντων	
Τοποθεσία	Διαδικτυακή συνάντηση	Ημερομηνία	25/01/2021
Υπό εξέταση περιοχή	Νότια Κυνουρία		

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν/δυσνητικές ευκαιρίες
Περιβάλλον – Η περιοχή της Νότιας Κυνουρίας συνδυάζει ένα ευρύ θαλάσσιο μέτωπο και ορεινούς όγκους που περιβάλλουν την πρωτεύουσα του δήμου, το Λεωνίδιο, που δημιουργεί μια μοναδική εικόνα υψηλής αισθητικής αξίας. Η περιοχή διαθέτει μια μικρή πεδινή έκταση που χρησιμοποιείται για την γεωργική παραγωγή. Σημαντικό μέρος του δήμου ανήκει στο δίκτυο Natura 2000.	<ul style="list-style-type: none"> • Το μικροκλίμα της περιοχής θεωρείται ιδανικό για καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία και προοπτικές εξαγωγής (π.χ. φαρμακευτική αλόη). • Υπάρχει πληθώρα φυσικών και πολιτιστικών αξιοθέατων που θα μπορούσαν να αναδειχθούν με τη δημιουργία διαδρομών και μονοπατιών.
Δημογραφία – Ο πληθυσμός της περιοχής είναι περίπου 9600 κάτοικοι με αυξητικές τάσεις. Στην τελευταία απογραφή του 2011 καταγράφηκε μια αύξηση του πληθυσμού κατά 13%. Τα ορεινά χωριά του δήμου υπάρχουν ισχυρές τάσεις εγκατάλειψης.	<ul style="list-style-type: none"> • Η ποιότητα ζωής, η ασφάλεια και το φυσικό κάλλος αποτελούν σημαντικά πλεονεκτήματα που μπορούν να συμβάλλουν τόσο στη διατήρηση του πληθυσμού, όσο και στην προσέλκυση νέων που θέλουν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά και να δημιουργήσουν οικογένεια.
Κοινωνική ένταξη / ζωτικότητα – Το στοιχείο της παράδοσης και του πολιτισμού είναι πολύ έντονο. Στην περιοχή ομιλείται η Τσακωνική διάλεκτος που είναι Δωρικής	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχει έλλειμμα σε πολιτιστικές δραστηριότητες και στη ψυχαγωγία (σινεμά, θέατρο και δραστηριότητες ενηλίκων π.χ. βιβλιοθήκη).

<p>προέλευσης και το Λεωνίδιο είναι χαρακτηρισμένος ως παραδοσιακός οικισμός και ιστορικός τόπος. Υπάρχει σημαντική δραστηριότητα πολιτιστικών δράσεων (π.χ. Γιορτή Τσακώνικης Μελιτζάνας, Φεστιβάλ Μελιτζάzz) με ευρεία αναγνώριση σε πανελλαδικό επίπεδο. Συνολικά θεωρείται πως η περιοχή παρέχει πολύ καλή ποιότητα ζωής και ασφάλειας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ο εθελοντισμός, η οργάνωση των πολιτών σε θεματικές δραστηριότητες καθώς και η παροχή εκπαίδευσης σε μια ποικιλία αντικειμένων π.χ. παροχή υπηρεσιών, γεωργία, ανακύκλωση, εστίαση, θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην λειτουργία της τοπικής κοινωνίας.
<p>Απασχόληση - Κύριες πηγές απασχόλησης είναι ο πρωτογενής τομέας (38%) μέσω της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, και ο τριτογενής (36%) με έμφαση στις υπηρεσίες και τον τουρισμό. Η πολυαπασχόληση είναι σύνηθες φαινόμενο με πολλούς από τους κατοίκους να δραστηριοποιούνται τόσο στον τουρισμό όσο και στην γεωργία. Ο δευτερογενής τομέας παρέχει απασχόληση στο 12% των εργαζομένων. Ο τουρισμός αναπτύσσεται δυναμικά χωρίς όμως να έχει επιδράσει αρνητικά στη φυσιογνωμία της περιοχής. Το κέντρο αναρρίχησης του Λεωνιδίου είναι παγκόσμιας εμβέλειας και αποτελεί ισχυρό πόλο έλξης. Αντίθετα η γεωργία παρουσιάζει φθίνουσες τάσεις και χαρακτηρίζεται από τον μικρό κλήρο, μικρές παραγωγές και έλλειψη σύνδεσης με τον δευτερογενή τομέα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η γεωργία μπορεί να ανακτήσει δυναμική αν προωθηθούν δυναμικές καλλιέργειες πιστοποιημένης ποιότητας (βιολογική, ολοκληρωμένη διαχείρισης) και σύνδεσης του καταναλωτή με τον παραγωγό. • Στον αγροτικό τομέα, θα πρέπει να καταγραφεί ο κλήρος και τα προϊόντα που παράγονται. Το μειονέκτημα της μη εξειδικευμένης παραγωγής μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία διαθέτοντας τη μικρή διαφοροποιημένη και εποχιακή παραγωγή και τοπικά προϊόντα μέσω e-shop ή εξειδικευμένη εταιρεία εμπορίας, επενδύοντας παράλληλα στη μεταποίηση. • Ο τουρισμός θα ωφεληθεί από μια ισχυρότερη προβολή στο διαδίκτυο, ενώ υπάρχουν μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού, της πεζοπορίας και της ποδηλασίας, του καταδυτικού και του θρησκευτικού τουρισμού, αλλά και του αγροτουρισμού.
<p>Υποδομές / υπηρεσίες – Το οδικό δίκτυο προς τα μεγάλα αστικά κέντρα (Τρίπολη, Αθήνα) δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο και η πρόσβαση από και προς σε αυτά δεν είναι εύκολη. Οι υπηρεσίες υγείας δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των κατοίκων αλλά και των επισκεπτών. Το κόστος μεταφοράς προϊόντων από και προς τα αστικά κέντρα είναι αυξημένο, ενώ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η διαχείριση των απορριμμάτων χρήζει βελτίωσης ενώ απαιτούνται υποδομές στήριξης του τουρισμού, όπως χώροι στάθμευσης και υποδοχής των επισκεπτών. • Αξιοποίηση των υποαπασχολούμενων φυσικών πόρων (δάση και λιβαδοκτηνοτροφικές εκτάσεις) που δεν αξιοποιούνται στο μέγιστο δυναμικό τους. • Η ακτογραμμή παρέχει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης μέσω της ιχθυοκαλλιέργειας,

<p>οι υπηρεσίες μεταφορών και logistics δεν είναι επαρκείς. Τα Ευρωπαϊκά προγράμματα και πόροι έχουν αξιοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Έχουν γίνει δράσεις πολιτισμού, εναλλακτικά έργα υποδομής, ύδρευσης, αξιοποίηση κτηριακού αποθέματος, μελέτη ανάπλασης του κεντρικού δρόμου Λεωνιδίου.</p>	<p>του καταδυτικού τουρισμού και λιμενικών εγκαταστάσεων.</p>
<p>Κλιματική αλλαγή – Η περιοχή θεωρείται ευάλωτη σε ό,τι αφορά την επάρκεια υδάτινων πόρων μελλοντικά. Ήδη έχουν εκπονηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη μελέτες και έργα για την προστασία των υδάτων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναπτυξιακές δράσεις είναι αναγκαίο να επικεντρωθούν σε θέματα κλιματικής αλλαγής, ΑΠΕ και ενεργειακής αυτονομίας της περιοχής. • Το 72% του δήμου αποτελείται από δάση που παράγουν σημαντικές ποσότητες βιομάζας που μένει ανεκμετάλλευτη. Η δημιουργία μιας μονάδας παραγωγής ενέργειας από βιομάζα (π.χ. κάστανα, υπολείμματα ελαιοπαραγωγής) θα συνέβαλε στην ενεργειακή αυτονομία της περιοχής και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. • Το κτηριακό απόθεμα θα χρειαστεί να αναβαθμιστεί προκειμένου να ανταπεξέλθει στις νέες συνθήκες.

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

<p>Απαραίτητες προϋποθέσεις</p> <p>Το Λεωνίδιο έχει τις δυνατότητες να δημιουργήσει ένα μοναδικό brand name που να βασίζεται στη θεματολογία της Τσακωνικής παράδοσης και προϊόντων. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες εστίασης, διαμονής και τα αξιοθέατα θα πρέπει να συνδεθούν με αυτήν την παράδοση παρέχοντας ένα νέο προϊόν. Προς αυτή την κατεύθυνση απαιτείται ένα επιχειρησιακό σχέδιο που να θέτει τους στόχους, τον ορισμό του branding, ένα marketing plan, νέες ψηφιακές εφαρμογές και οπτικό υλικό, καθώς και γραφείο συμβουλευτικών υπηρεσιών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.</p> <p>Θα πρέπει να αποφευχθεί η άναρχη και μονομερής ανάπτυξη του τουρισμού. Αντίθετα, η ανάπτυξη θα πρέπει να βασίζεται στον τοπικό χαρακτήρα και σε ισορροπία με τη γεωργία, διαφυλάσσοντας παράλληλα το ιστορικό και φυσικό περιβάλλον. Έμφαση πρέπει να δοθεί στον εναλλακτικό τουρισμό υψηλής ποιότητας.</p>
--

Είναι κρίσιμο να υπάρχει καλή συνεργασία μεταξύ του δήμου, της περιφέρειας και όλων των εμπλεκόμενων φορέων και πολιτών. Ήδη υπάρχει ένα καλό πνεύμα συνεργασίας το οποίο θα πρέπει να διατηρηθεί και μέσω μιας σειράς συναντήσεων να εξειδικευθούν τα θέματα και να προταθούν λύσεις. Η οργάνωση τοπικών κοινοτήτων με αντικείμενο την τοπική διαχείριση θεμάτων που τους απασχολούν μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής (π.χ. η τοπική διαχείριση της ανακύκλωσης επιστρέφει το όφελος στην κοινότητα).

Η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας μπορεί να βελτιώσει τον τρόπο και την ποιότητα της ζωής των κατοίκων σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η εργασία και η υγεία.

Η αναζήτηση και μελέτη καλών πρακτικών από άλλες περιοχές θα συμβάλει στον καλύτερο σχεδιασμό ενός βιώσιμου και φιλικού προς τη φυσιογνωμία της περιοχής πλαισίου ανάπτυξης αποφεύγοντας λάθη που έχουν γίνει αλλού.

Εμπνευσμένη ιστορία:

Αναρριχητικό Πάρκο Λεωνιδίου

Το Λεωνίδιο είναι ένας τόπος άρρηκτα συνδεδεμένος με την εντυπωσιακή 250μ. ύψους κόκκινη ορθοπλαγία. Η αναρριχητική δράση στον Κοκκινόβραχο, όπως το αποκαλούν οι ντόπιοι, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, δημιούργησε την ανάγκη ύπαρξης μιας περισσότερο ασφαλούς αναρριχητικής δραστηριότητας. Η δημιουργία του Αναρριχητικού Πάρκου, με περισσότερες από 1800 διαδρομές, έχει κατατάξει την περιοχή του Λεωνιδίου στους πιο δημοφιλείς αναρριχητικούς προορισμούς παγκοσμίως. Το Αναρριχητικό Πάρκο Λεωνιδίου είναι ένα έργο που με σεβασμό στην παράδοση, τον πολιτισμό και τον φυσικό πλούτο της περιοχής συνέβαλε στην αύξηση της τουριστικής επισκεψιμότητας, στην ανάπτυξη και ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας, στην διατήρηση και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Συμμετοχή του Δήμου Νότιας Κυνουρίας στο “Απόθεμα Βιόσφαιρας Όρους Πάρνωννα-Κάβου Μαλέα” του προγράμματος Άνθρωπος και Βιόσφαιρα MAB (Man and the Biosphere Programme - MAB) της UNESCO

Ο Δήμος Νότιας Κυνουρίας αποτελεί υποψήφια περιοχή του προτεινομένου Αποθέματος Βιόσφαιρας Όρους Πάρνωννα-Κάβου Μαλέα. Πρόκειται για περιοχές όπου ο Άνθρωπος και η Φύση συνυπάρχουν αρμονικά, μέσω της διατήρησης του φυσικού πλούτου και του πολιτισμού.

Συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής: αποτελεί ιστορικό τόπο και παραδοσιακό οικισμό, βρίσκεται εντός προστατευόμενης περιοχής του δικτύου Natura 2000, διαθέτει το αναγνωρισμένο προϊόν Π.Ο.Π. Τσακωνική μελιτζάνα Λεωνιδίου ενώ οι κάτοικοί του μιλούν ακόμα την -υπό εξαφάνιση- Τσακωνική γλώσσα, διαθέτει γραφική τοπική αρχιτεκτονική. Κατόπιν ένταξης στο παγκόσμιο Δίκτυο των Αποθεμάτων Βιόσφαιρας η περιοχή:

- θα είναι πλέον ενεργό μέλος ενός δικτύου ανάπτυξης
- αποκτά αναγνώριση με παγκόσμια εμβέλεια
- μπορεί να ακολουθήσει καινοτόμες προσεγγίσεις οικονομικής ανάπτυξης

- Θα έχει την δυνατότητα για διάκριση των προϊόντων και των υπηρεσιών της χάρη στην αναγνωρισιμότητα του δικτύου
- Θα έχει την ευκαιρία για συνεργασίες με άλλα Αποθέματα σε πολλαπλά επίπεδα

Συμμετοχικό εργαστήριο της Αχαΐας Α.Ε. για το μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα - Φύλλο συλλογής_

Όνομα διοργανωτή	ΑΧΑΪΑ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.	Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας	
Όνομα ομάδας		Αριθ. συμμετεχόντων	17
Τοποθεσία	Διαδικτυακή συνάντηση	Ημερομηνία	26/01/2021
Υπό εξέταση περιοχή	Αγροτικές και ορεινές περιοχές νομού Αχαΐας		

Χαρακτηριστικά με τα μεγαλύτερα κενά/η μέγιστη δυνατότητα μεταξύ πιθανού και επιθυμητού μέλλοντος

Χαρακτηριστικά	Κενά που εντοπίστηκαν/δυνητικές ευκαιρίες
<p>Κλιματική αλλαγή / Περιβάλλον – Η περιοχή της Αχαΐας (πλην του αστικού κέντρου της Πάτρας) περιλαμβάνει μια έκταση 3 214,10 τετρ. χιλ. στην οποία υπάρχουν 244 τοπικά διαμερίσματα εκ των οποίων τα 158 είναι ορεινά. Στην πλειοψηφία των τοπικών διαμερισμάτων (49%) κατοικούν από 100 έως 500 κάτοικοι. Η φύση και το περιβάλλον του ορεινού όγκου είναι ιδιαίτερα ελκυστικά, ενώ υπάρχει πληθώρα ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων, καθώς και τουριστικοί πόλοι έλξης όπως το χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων. Γενικότερα, η γεωμορφολογία της περιοχής συμβάλει στην παραγωγή τοπικών προϊόντων υψηλής ποιότητας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα φυσικά κάλλη και τα αξιοθέατα της περιοχής μπορούν να έλξουν επισκέπτες τόσο από την Ελλάδα και το εξωτερικό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. • Απαιτείται καλύτερη προστασία του τοπικού περιβάλλοντος όπως πχ. στον Χελμό. Γενικότερα, όμως απαιτείται ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης που θα συμβάλει στην προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας. • Καθώς ο ενεργειακός χάρτης της χώρας αλλάζει η περιοχή μπορεί να συμβάλει και να ωφεληθεί προωθώντας την κυκλική οικονομία και δημιουργώντας νέες πηγές εισοδήματος για τους κατοίκους, ως φυσικά πρόσωπα και όχι μόνο για μεγάλους επενδυτές.
<p>Υποδομές / υπηρεσίες - Οι περιοχές των Καλαβρύτων και της Αιγιαλείας είναι εύκολα προσβάσιμες τόσο από την Αθήνα και από την Πάτρα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή χρήζει βελτίωσης σε βασικές υποδομές όπως οδικά δίκτυα, εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, μονοπάτια με σήμανση για πεζοπορία. Οι υποδομές αυτές θα συμβάλουν στην ανάδειξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αρχαιολογικός,

<p>Αντίθετα, σε μεγάλα τμήματα της περιοχής και ιδιαίτερα στα ορεινά χωριά το οδικό δίκτυο είναι ανεπαρκές με αποτέλεσμα γεινιάζοντα χωριά να μην έχουν οδική επικοινωνία μεταξύ τους.</p> <p>Μεγάλες ελλείψεις παρατηρούνται σε βασικές υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευση, κτηνιατρικές υπηρεσίες, κλπ.</p>	<p>μοναστηριακός, γεωλογικός, φυσιολατρικός, πολιτιστικός, οινοτουρισμός).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύγχρονα αρδευτικά έργα θα βελτιώσουν την αγροτική παραγωγή και θα περιορίσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Το νέο φράγμα Πείρου - Παραπείρου μπορεί να δημιουργήσει έναν τουριστικό προορισμό και να προσδώσει μια νέα δυναμική ανάπτυξης στην δυτική Αχαΐα. • Το κτηματολόγιο και η χαρτογράφηση της περιοχής θα βοηθήσει ώστε οι κάτοικοι να αναγνωρίσουν εκτάσεις που τους ανήκουν και έχουν παραμεληθεί ώστε να τις εκμεταλλευτούν καλύτερα.
<p>Δημογραφικό – Η περιοχή παρουσιάζει έντονα φαινόμενα εγκατάλειψης και στην πλειοψηφία των μικρών ορεινών κοινοτήτων διαμένουν μόνιμα λιγιστοί κάτοικοι, κυρίως ηλικιωμένοι.</p> <p>Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πρόβλημα της μη παραμονής γυναικών στην ύπαιθρο καθώς οι ευκαιρίες απασχόλησης και κοινωνικής ζωής για αυτές είναι εξαιρετικά περιορισμένες.</p> <p>Η γεωργική εκπαίδευση είναι ελλιπής καθώς λιγότεροι από 1% των γεωργών έχουν λάβει κάποιας μορφής γεωργική εκπαίδευση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη πληθυσμού λειτουργεί ως αντικίνητρο για επενδύσεις και υποδομές. • Ο τοπικός πληθυσμός πάσχει από έλλειψη αυτογνωσίας ως προς την δυναμική της περιοχής του και ανεπαρκή εκπαίδευση. Οι παράγοντες αυτοί επιδρούν αρνητικά στη μορφοποίηση και σχεδιασμό αναπτυξιακών δράσεων, π.χ. με τη συμμετοχή παραγωγών, παρόχων υπηρεσιών και άλλων τοπικών φορέων. • Η παροχή γεωργικής εκπαίδευσης από μικρή ηλικία θα συνέβαλε στην καθετοποίηση της παραγωγής του πρωτογενούς τομέα και στην αλλαγή της νοοτροπίας στις νέες γενιές ως προς την απασχόλησή τους σε αυτόν (δυνατότητα κατάρτισης και μεταλκευτικής εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιοχής – Παν/μία Πατρών) • Η κοινωνική ενσωμάτωση του αλλοδαπού εργατικού δυναμικού που απασχολείται στον πρωτογενή τομέα θα μετρίαζε τις επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος.
<p>Εισόδημα / εργασία Σημαντική πηγή εισοδήματος είναι ο πρωτογενής τομέας και η περιοχή παράγει μια πληθώρα προϊόντων όπως ψάρια, τυριά, μέλι,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θα μπορούσε να υπάρξει ένας συνδυασμός δραστηριοτήτων που να λειτουργούν συμπληρωματικά της αγροτικής παραγωγής μέσω της πολυδραστηριότητας, όπως

<p>αρωματικά φυτά, σταφίδα, κ.α. Επιπλέον στην περιοχή δραστηριοποιούνται 2 δυναμικές Ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών (Καλάβρυτα και Αίγιο)</p> <p>Παρόλα αυτά οι αγροτικές περιοχές χαρακτηρίζονται από μικρό κλήρο και μικρό αγροτικό εισόδημα. Η περιοχή κατατάσσεται στις φτωχότερες περιοχές της χώρας.</p> <p>Στις ορεινές περιοχές η κτηνοτροφία είναι ακμάζουσα και παράγει υψηλής προστιθέμενης αξίας και αναγνωρισιμότητας (πχ. φέτα Καλαβρύτων).</p> <p>Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί ο πολυτεμαχισμός του κλήρου. Υπάρχουν 22 000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις και 43 000 άτομα ή νομικά πρόσωπα που είναι κάτοχοι ή μέλη γεωργικών εκμεταλλεύσεων.</p> <p>Επίσης, στην περιοχή είναι καταγεγραμμένοι 38 000 μόνιμοι ή εποχιακοί εργάτες γης.</p>	<p>παροχή υπηρεσιών, αγροτουρισμός και επισκέψιμες επιχειρήσεις, βιοτεχνία, κλπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το συνολικό τουριστικό προϊόν της περιοχής θα μπορούσε να αναβαθμιστεί ποιοτικά και να εμπλουτιστεί - ενισχυθεί (με επενδύσεις στη διαμονή, την εστίαση κλπ) με στόχο την ανάδειξη της ταυτότητας της περιοχής και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, με την απαραίτητη εκπαίδευση των κατοίκων και τη μέγιστη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της περιοχής. Ο παραγωγικός κάμπος της δυτικής Αχαΐας διαθέτει μεγάλες τουριστικές μονάδες οι οποίες δεν έχουν συνδεθεί με τον περιβάλλοντα γεωργικό πληθυσμό. Παραγωγοί θα μπορούσαν να παρέχουν υπηρεσίες υποστηρικτικές του τουρισμού όπως εφοδιασμός ή διάθεση τοπικών προϊόντων, επισκέψιμες αγροτουριστικές μονάδες, κλπ. • Έμφαση πρέπει να δοθεί στην παραγωγή ποιοτικών και δυναμικών προϊόντων (βιολογική και βιοδυναμική γεωργία, ΠΟΠ, αρωματικά φυτά και βότανα – π.χ. Sideritis clandestina) που μπορούν να εξαχθούν στο εξωτερικό. • Είναι αναγκαίο να δοθούν κίνητρα μετεγκατάστασης στην περιοχή σε ανθρώπους και επιχειρήσεις (π.χ. κάλυψη εξόδων προώθησης τοπικών προϊόντων στον εξωτερικό) όπου θα βρουν και θα δημιουργήσουν ευκαιρίες απασχόλησης και εισοδήματα, δεδομένης και της ανάγκης επιστροφής ανθρώπινου δυναμικού στις αγροτικές περιοχές που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια (οικονομική κρίση, πανδημία). • Υπάρχει επίσης η δυνατότητα διοργάνωσης πολιτιστικών δρώμενων καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου σε διάφορες περιοχές, ώστε να υπάρχει συνεχής επισκεψιμότητα και μόχλευση της τοπικής οικονομίας.
---	---

<p>Ψηφιακή τεχνολογία – Υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις στην ευρυζωνική πρόσβαση και στις τηλεπικοινωνίες.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί βασικό παράγοντα που θα διαμορφώσει το μέλλον της περιοχής παρέχοντας ευκαιρίες για τηλεργασία, εκπαίδευση, διαφήμιση, κ.α. • Πέραν των ψηφιακών υποδομών είναι απαραίτητη η εκπαίδευση των κατοίκων της περιοχής στις νέες τεχνολογίες ώστε να κατανοήσουν τις δυνατότητες και ευκαιρίες που αυτή προσφέρει.
---	--

Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά/να επιτευχθούν οι δυνατότητες; Απαραίτητες προϋποθέσεις/απαιτούμενες δράσεις

<p>Απαραίτητες προϋποθέσεις</p>
<p>Στον αγροδιατροφικό τομέα προκειμένου να βελτιωθεί το εισόδημα των παραγωγών απαιτούνται μια σειρά εργαλείων όπως δημοπρατήρια, αγροδιατροφικές συμπράξεις, εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθετοποίηση της παραγωγής, μείωση του κόστους παραγωγής, και στροφή στα βιολογικά και πιστοποιημένα προϊόντα, σύσταση ομάδων παραγωγών και συνεταιρισμών.</p>
<p>Για την τόνωση της επιχειρηματικότητας είναι αναγκαίο να προκύψουν συλλογικά σχήματα και συνεταιρισμοί με την απαραίτητη χρηματοδότηση. Υπάρχει δυναμισμός και όραμα όπως αποδεικνύεται από τον Γυναικείο Συνεταιρισμό Καλαβρύτων, αλλά απαιτείται στήριξη μέσω χρηματοδότησης από προγράμματα τύπου LEADER.</p>
<p>Η βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης απαιτεί να αναπτυχθούν και μη γεωργικές δραστηριότητες όπως πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις, παράλληλα με την ύπαρξη υπηρεσιών από επιχειρήσεις, συμβούλους, μελετητές, κλπ. Ενδεικτικά στην περιοχή των Καλαβρύτων σχεδιάζονται θύλακες κοινωνικής δραστηριοποίησης σε κεντρικά χωριά που θα βελτιώσουν την κοινωνική ζωή στις περιβάλλουσες μικρές κοινότητες.</p>
<p>Χρειάζεται ανάδειξη των τοπικών προϊόντων μέσω συνεργειών, όπως σύνδεση της εστίασης με την τοπική παραγωγή. Κρίσιμο παράγοντα προς αυτό θα αποτελέσει μια κεντρική πολιτική παρέμβαση με συνεργασία του κράτους, της περιφέρειας, των δήμων και των συνεταιρισμών. Παράλληλα απαιτείται ένα επιχειρησιακό σχέδιο για την αναβάθμιση της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής και του branding της, θέτοντας καινούργιους στόχους συνδυάζοντας τον πολιτισμό, την τεχνολογία, τα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες, δημιουργώντας ένα όραμα για την περιοχή και προσφέροντας μια μοναδική εμπειρία στους επισκέπτες.</p>
<p>Στον πρωτογενή τομέα, η βελτίωση των εισοδημάτων προϋποθέτει μια καλύτερη κατανομή του κέρδους στην εφοδιαστική αλυσίδα ώστε να αυξηθεί η τιμή του παραγωγού χωρίς να αυξηθεί η τιμή του καταναλωτή. Κάτι τέτοιο θα επιτευχθεί μέσω της υποστήριξης αναπτυξιακών εργαλείων που θα φέρουν πιο κοντά τον καταναλωτή με τον παραγωγό. Ο μικρός κλήρος πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω εγγειοβελτιωτικών έργων και αναδασμών ώστε να αυξηθεί το μέγεθος των</p>

εκμεταλλεύσεων, ενώ έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις επενδύσεις μέσω του δεύτερου πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Παραγωγής.

Για τη συμμετοχή στην διακυβέρνηση είναι αναγκαίο ο πληθυσμός της περιοχής να γνωρίζει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής. Αυτή η γνώση είναι απαραίτητη για να κινητοποιηθεί ολόκληρη η εφοδιαστική αλυσίδα να αναδειχθούν τα τοπικά προϊόντα και να προσελκυσθούν τουρίστες. Η συμμετοχικότητα στην διακυβέρνηση μιας περιοχής αποτελεί όχι μόνο ως θέμα δημοκρατίας αλλά και ορθής χρήσης της.

Εμπνευσμένη ιστορία:

Τα προγράμματα τύπου LEADER έχουν αποδειχθεί διαχρονικά ως ένα ιδανικό εργαλείο τοπικής ανάπτυξης από τα κάτω προς τα επάνω. Ξεκίνησαν σαν μια περιορισμένη πρωτοβουλία όπου τοπικοί φορείς συμμετείχαν με ένα μικρό προϋπολογισμό σε αναπτυξιακές δράσεις (τοπική στρατηγική), και μέσω στοχευμένων δράσεων έχουν συνδράμει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Κατ' αυτόν τον τρόπο και η πρωτοβουλία για το "Μακροπρόθεσμο Όραμα για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040" κινητοποιεί τους τοπικούς φορείς και κατοίκους των αγροτικών περιοχών ώστε να δημιουργηθούν ουσιαστικές προϋποθέσεις – πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση πολιτικών και επίτευξη μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών στόχων.

Τα ΟΙΝΟΞΕΝΕΙΑ θεωρούνται ένας καινοτόμος θεσμός, που περιλαμβάνει μια πολυήμερη πολιτιστική και γαστρονομική διαδρομή στα τοπία και τις γεύσεις της Αιγιάλειας, στον πλούτο της αμπελοοινικής παράδοσης, τον πολιτισμό και τη φιλοξενία της περιοχής, με μια πλειάδα εκδηλώσεων υψηλής αισθητικής αξίας και γαστρονομικές εμπειρίες, με τη συνεργασία και τη συμμετοχή πολλών διαφορετικών φορέων και κλάδων (αυτοδιοίκηση, τουρισμός, εστίαση κλπ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Το Δελτίο αυτό αποτελεί έργο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRDO)

Χώρα	ΕΛΛΑΔΑ
ΕΑΔ	Μαρία-Χριστίνα Μακρανδρέου, Γαβριέλα Μιχαήλ
Στοιχεία επικοινωνίας	ead@mou.gr
Αριθμός συζητήσεων / συναντήσεων που καλύπτονται από αυτήν την έκθεση	19 διαδικτυακές συναντήσεις, 2 ωρών περίπου η καθεμία
Πληροφορίες για τις συναντήσεις 1. Αριθμός και τύπος συμμετεχόντων 2. Ημερομηνία της συνάντησης 3. Διάρκεια και τύπος συνάντησης 4. Καλυπτόμενη περιοχή ή τομέας	<ol style="list-style-type: none"> Ομάδα Εστίασης 1 – ΕΑΔ: Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σέρρες, 12/01/2021, 11 συμμετέχοντες. Ομάδα Εστίασης 2 – ΕΑΔ: Αργολίδα-Αρκαδία, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία, Αχαΐα, 13/01/2021, 9 συμμετέχοντες. Ομάδα Εστίασης 3 – ΕΑΔ: Νησιά Βορείου & Νοτίου Αιγαίου, 14/01/2021, 12 συμμετέχοντες. Ομάδα Εστίασης 4 – ΕΑΔ: Δυτική Μακεδονία, 15/01/2021, 9 συμμετέχοντες. Δίκτυο ΠΙΝΔΟΣ, 22/1/2021, 14 συμμετέχοντες. Αναπτυξιακή Πάρωννα Α.Ε. - Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την περιοχή της Νότιας Κυνουρίας, 22/1/2021, 17 συμμετέχοντες. Αχαΐα Αναπτυξιακή Α.Ε., 26/1/2021, 17 συμμετέχοντες Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων, για την περιοχή της Ηπείρου, 28/1/2021, 18 συμμετέχοντες. Δωρίδα, 13/01/2021, 20 συμμετέχοντες. Πάρνηθα, 14/01/2021, 8 συμμετέχοντες. Ορεινή Αχαΐα, 15/01/2021, 6 συμμετέχοντες. Σέρρες, 16/01/2021, 11 συμμετέχοντες. Μεσσηνία, 19/01/2021, 18 συμμετέχοντες. Ελατοχώρι, 20/01/2021, 15 συμμετέχοντες. Μικρές Κυκλάδες, 23/01/2021, 6 συμμετέχοντες. Λέρος, 24/01/2021, 9 συμμετέχοντες. Αττική, 26/01/2021, 20 συμμετέχοντες. Ελασσόνα, 27/01/2021, 7 συμμετέχοντες. Απολογιστική συνάντηση Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής, 28/01/2021, 12 συμμετέχοντες.

1. Περιγράψτε τους τομείς στους οποίους πιστεύετε ότι υπάρχει το **μεγαλύτερο χάσμα** μεταξύ εκεί πού θα ήθελαν να βρίσκονται οι αγροτικές κοινότητες το 2040 και των τωρινών τάσεων που υποδηλώνουν ότι ενδέχεται να καταλήξουν.

Εστιάστε σε εκείνους όπου υπάρχει το **μεγαλύτερο δυναμικό για ανάπτυξη και αξιοποίηση των ευκαιριών**.

Χαρακτηριστικό	Περιγράψτε το χάσμα μεταξύ του επιθυμητού και του πιθανού μέλλοντος. Πού υπάρχει το μεγαλύτερο δυναμικό για ανάπτυξη και αξιοποίηση των ευκαιριών;
Κλίμα	<p><u>Οριζόντια/Κοινά θέματα</u></p> <p>Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι ολοένα και συχνότερες ακραίες καιρικές συνθήκες (καταρακτώδεις βροχές, πλημμύρες, ξηρασίες) επηρεάζουν αρνητικά τις καλλιέργειες και τις υποδομές (π.χ. δρόμοι, κτίρια). • Υπάρχει αναποτελεσματική διαχείριση του νερού και η λειψυδρία αναμένεται να εντατικοποιηθεί. • Έλλειψη ευαισθητοποίησης των αγροτών σχετικά με την κλιματική αλλαγή (και συνεπώς έλλειψη συμμετοχής και υποστήριξης σε δράσεις). • Οι επενδύσεις σε βιομηχανική κλίμακα (ανεμογεννήτριες) θα μπορούσαν να βλάψουν το τοπίο (νησιά, βουνά). • Ορισμένες μορφές τουρισμού, π.χ. τουρισμός για σκι, ίσως απειλούνται λόγω της κλιματικής αλλαγής. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι αγροτικές περιοχές στην Ελλάδα έχουν χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα λόγω της περιορισμένης παρουσίας εντατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας. • Η παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ηλιακή, βιομάζα, βιοαέριο, κ.λπ.) θα μπορούσε να δημιουργήσει εισόδημα για τις αγροτικές κοινότητες, ειδικά μέσω της μικρής κλίμακας παραγωγής. • Νέες γεωργικές τεχνικές θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην ανάπτυξη ενός βιώσιμου μοντέλου γεωργικής παραγωγής που θα εστιάζεται στην ποιότητα και στην αγρο-οικολογία. • Η κλιματική αλλαγή είναι μια ευκαιρία για επανασχεδιασμό και αναβάθμιση των υποδομών στις αγροτικές περιοχές. <p><u>Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας</u></p> <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το προγραμματισμένο κλείσιμο ενός μεγάλου εργοστασίου λιγνίτη στην Κοζάνη, θα δημιουργήσει ευκαιρίες για φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη και «πρασίνισμα» της περιοχής.

	<p><u>Περιφέρεια Ηπείρου</u> Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι αρχές της κυκλικής οικονομίας εφαρμόζονται ήδη μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών (π.χ. αναπαραγωγή, σφαγεία, επεξεργασία, μονάδες διαχείρισης υποπροϊόντων, παραγωγή λιπασμάτων και πρώτων υλών ζωοτροφών για κατοικίδια). • Στην περιοχή εφαρμόζεται επίσης πρόγραμμα συλλογής νεκρών ζώων <p><u>Νότια Κυνουρία</u> Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν ήδη εκπονηθεί μελέτες και έργα σχετικά με τη διαχείριση των υδάτων.
Ποιότητα περιβάλλοντος	<p><u>Οριζόντια / Κοινά θέματα</u> Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η διαχείριση αποβλήτων και η ανακύκλωση είναι ανεπαρκείς στις περισσότερες περιοχές. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι ελληνικές αγροτικές περιοχές βρίσκονται σε πολύ καλή περιβαλλοντική κατάσταση: πλούσιες σε βιοποικιλότητα και φυσικούς πόρους. • Μερικές από τις αγροτικές περιοχές που είναι λιγότερο ανεπτυγμένες, θεωρούν το γεγονός αυτό ως ευκαιρία προκειμένου να σχεδιάσουν ένα νέο, βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης. • Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία από φυσικά και πολιτιστικά αξιοθέατα, τα οποία δημιουργούν ποικίλες ευκαιρίες για μια διαφορετική και ποιοτική τουριστική ανάπτυξη σε ισορροπία με το περιβάλλον. • Η ύπαρξη διαφορετικών μικροκλιμάτων επιτρέπει την παραγωγή υψηλής ποιότητας γεωργικών τοπικών προϊόντων (βότανα, φαρμακευτικά φυτά, κρασί, γάλα, τυρί κ.λπ.). <p><u>Περιφέρεια Ηπείρου</u> Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η χλωρίδα των ορεινών βοσκοτόπων (ειδικά οι βοσκότοποι αιγοειδών) συχνά επηρεάζονται από την υποβόσκηση. • Μερικά αυτόχθονα είδη φυτών απειλούνται με εξαφάνιση. <p><u>Περιφέρεια Αττικής</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι περιαστικές αγροτικές περιοχές της Αττικής απειλούνται λόγω της συνεχούς πίεσης για αλλαγή της χρήσης γης υπέρ της αστικής ανάπτυξης.
Υποδομές & υπηρεσίες	<p><u>Οριζόντια/Κοινά θέματα</u> Κενά / Αδυναμίες</p>

- Εκτός από τις αγροτικές περιοχές που βρίσκονται κοντά σε αστικά κέντρα, οι περισσότερες, ειδικά οι ορεινές περιοχές έχουν πολύ κακό οδικό δίκτυο.
- Απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις στη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων.
- Η έλλειψη άρδευσης, καθώς και η έλλειψη πρόσβασης σε νερό και ηλεκτρικό ρεύμα αποτελούν εμπόδια για την ανάπτυξη της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.
- Η πρόσβαση σε διοικητικές, υγειονομικές και κτηνιατρικές υπηρεσίες, καθώς και η παροχή εκπαίδευσης σε παιδιά θεωρούνται μη ικανοποιητικές στις περισσότερες περιοχές.
- Οι τοπικές διοικήσεις, οι υπηρεσίες υγείας και τα σχολεία συχνά δεν διαθέτουν επαρκές προσωπικό. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό σε απομακρυσμένες ορεινές περιοχές και μικρά νησιά.
- Το μικρό μέγεθος του πληθυσμού είναι αντίθετο με τις επενδύσεις σε υποδομές.
- Η ατελής χαρτογράφηση της γης εμποδίζει τις επενδύσεις ή / και επιτρέπει παρεμβάσεις που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον.
- Η ανάπτυξη ποιοτικού προσανατολισμού του τουρισμού και ανταγωνιστικής γεωργίας παρεμποδίζεται από ένα γενικό χάσμα δεξιοτήτων.
- Οι ευκαιρίες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης είναι περιορισμένες, όπως και η πρόσβαση σε υποστήριξη και πόρους.

Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες

- Μετά την ολοκλήρωση της ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων των «Λευκών Περιοχών» της χώρας, θα υπάρχει καλή κάλυψη και συνδεσιμότητα στις περισσότερες αγροτικές περιοχές της Ελλάδας.
- Υπάρχουν σημαντικοί φυσικοί πόροι (π.χ. δάση και βοσκότοποι) που δεν χρησιμοποιούνται στο μέγιστο δυναμικό τους.
- Τα προγράμματα και οι υπηρεσίες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και προσφέρονται από οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε αγροτικές περιοχές (π.χ. ο Ελληνικός Οργανισμός Αγροτικών Ασφαλίσεων) μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα.

Νησιά Αιγαίου

Κενά / Αδυναμίες

- Τα νησιά του Αιγαίου υποφέρουν από κακή σύνδεση μεταξύ τους και με τα κύρια λιμάνια, ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες.
- Το αυξημένο κόστος μεταφοράς καθιστά τα νησιά λιγότερο ανταγωνιστικά.

Παράκτιες περιοχές (νησιά/Νότια Κυνουρία

	<p>Μεγαλύτερο δυναμικό/Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι παράκτιες περιοχές προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης των ιχθυοκαλλιεργειών, του καταδυτικού τουρισμού και λιμενικών εγκαταστάσεων.. <p><u>Νότια Κυνουρία</u></p> <p>Μεγαλύτερο δυναμικό/Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα ευρωπαϊκά προγράμματα και η χρηματοδότηση έχουν χρησιμοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό για την υποστήριξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, έργων υποδομής, έργων ύδρευσης, αξιοποίησης κτιριακών αποθεμάτων κ.λπ.
Πληθυσμός (σύνθεση και αλλαγές)	<p><u>Οριζόντια/Κοινά θέματα</u></p> <p>Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η μετανάστευση νέων και γυναικών είναι πολύ εμφανής στις περισσότερες περιοχές λόγω περιορισμένων ευκαιριών απασχόλησης, έλλειψης πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση, περιορισμένες ευκαιρίες για πολιτιστικές δραστηριότητες και ψυχαγωγία όπως κινηματογράφος, θέατρο, βιβλιοθήκες κ.λπ. • Οι περισσότερες μικρές ορεινές κοινότητες και τα νησιά του Αιγαίου κατοικούνται όλο το χρόνο από μικρό αριθμό κατοίκων, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι ηλικιωμένοι. • Ο τουρισμός αποτελεί βασική οικονομική δραστηριότητα για τις περισσότερες περιοχές, ωστόσο, η τουριστική περίοδος περιορίζεται μόνο σε λίγους μήνες το χρόνο. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η κρίση COVID19 άλλαξε τις αντιλήψεις σχετικά με τα οφέλη της αστικής ζωής. Ταυτόχρονα, η ψηφιακή τεχνολογία και η αλλαγή κουλτούρας γύρω από την τηλεργασία έχει αυξήσει την ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών. • Ο πρωτογενής τομέας, τόσο μέσω της γεωργίας όσο και της κτηνοτροφίας, μπορεί να προσφέρει νέες ευκαιρίες απασχόλησης στους νέους.
Κοινωνική ένταξη & ζωτικότητα	<p><u>Οριζόντια / Κοινά θέματα</u></p> <p>Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στις περισσότερες περιοχές υπάρχει μεγάλος αριθμός μεταναστών εργαζομένων στον πρωτογενή τομέα που ζουν σε κακές συνθήκες και υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι μετανάστες και μειονότητες (Ρομά), εάν συμπεριληφθούν πλήρως στις τοπικές κοινωνίες, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών.

	<p><u>Νησιά Αιγαίου</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> Υπάρχει μια μη ισορροπημένη διαπεριφερειακή ανάπτυξη μεταξύ των νησιών. Η προσφυγική κρίση επηρέασε σοβαρά την οικονομική και κοινωνική ζωή στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Οι γεωπολιτικές εντάσεις επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική ζωή των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> Τα περισσότερα νησιά έχουν πολλούς μετανάστες της διασποράς τόσο στην ηπειρωτική Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Αυτά θα μπορούσαν να είναι ένας πολύτιμος πόρος για την υποστήριξη της ανάπτυξής τους.
<p>Εισόδημα, εργασία, θέσεις απασχόλησης</p>	<p><u>Οριζόντια / Κοινά θέματα</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> Η γεωργία χαρακτηρίζεται από μικρά και κατακερματισμένα αγροτεμάχια. Σε ορισμένες περιοχές υπάρχουν περιπτώσεις όπου η γεωργική γη ανήκει σε κατοίκους της πόλης και, ως εκ τούτου, δεν χρησιμοποιείται επαρκώς. Ο πρωτογενής τομέας δεν διαθέτει οικονομίες κλίμακας και δυνατότητα μεταποίησης, επομένως δεν αξιοποιείται μεγάλο μερίδιο της δυνητικής προστιθέμενης αξίας των γεωργικών προϊόντων. Μια άλλη αντιληπτή αιτία της έλλειψης ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα είναι η απουσία επαγγελματικής κατάρτισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών για τους παραγωγούς. Συνολικά, η οικονομική ανάπτυξη φαίνεται να παρεμποδίζεται από την έλλειψη νέων με υψηλή μόρφωση και εξειδίκευση. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> Η γεωργία μπορεί να γίνει πιο ανταγωνιστική εάν επικεντρωθεί σε πιστοποιημένα προϊόντα ποιότητας (βιολογικά, ολοκληρωμένης διαχείρισης, ΠΟΠ, τρόφιμα χαμηλού άνθρακα). Η πλούσια βιοποικιλότητα των περισσότερων περιοχών προσφέρει ένα σημαντικό πλεονέκτημα για επενδύσεις σε δυναμικές / εξειδικευμένες και υψηλής ποιότητας καλλιέργειες χρησιμοποιώντας τοπικά είδη και φυλές ζώων (βότανα, φαρμακευτικά φυτά κ.λπ.). Οι αγροτικές περιοχές μπορούν να επωφεληθούν από τις νέες πολιτικές τροφίμων, π.χ. Green Deal, Farm to Fork, Food waste, Labeling, Food Sustainability. Ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει οικονομική δραστηριότητα για όλο το χρόνο μέσω διαφοροποιημένων προϊόντων, όπως αθλητισμός, αγροτουρισμός, πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά, επιστήμη και φύση, συνεδριακός τουρισμός, εκπαιδευτικός τουρισμός, τουρισμός για συνταξιούχους κλπ.

	<p><u>Δυτική Μακεδονία</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή της Καστοριάς είναι γνωστή για την παραγωγή γούνας υψηλής ποιότητας, η οποία προσανατολίζεται στις εξαγωγές. Ωστόσο, ο τομέας υφίσταται μεγάλη κρίση, με αποτέλεσμα την ανεργία ενός πολύ εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και την απώλεια εισοδήματος σε ολόκληρη την περιοχή. <p><u>Τρίκαλα, Καρδίτσα, Σέρρες</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ως κυρίως γεωργικές περιοχές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη μονοκαλλιέργεια. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχουν συνεταιριστικές τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και προσφέρουν εύκολη πρόσβαση στη δανειοδότηση του πρωτογενή τομέα. <p><u>Νησιά Αιγαίου</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο τουρισμός έχει γίνει η κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα στα νησιά.
<p>Βασικά αγαθά – τρόφιμα, οικονομία ενέργειας</p>	<p><u>Οριζόντια / Κενά θέματα</u> Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στις περισσότερες περιοχές, πραγματοποιείται μόνο πολύ περιορισμένη επεξεργασία/μεταποίηση των προϊόντων. Τα γεωργικά προϊόντα πωλούνται ως πρώτη ύλη και η προστιθέμενη αξία κερδίζεται από τους εμπόρους λιανικής. • Υπάρχουν περιορισμένες ευκαιρίες για επαφή/σύνδεση μεταξύ καταναλωτών και παραγωγών, πράγμα που σημαίνει ότι οι παραγωγοί λαμβάνουν μόνο ένα μικρό μέρος της τελικής τιμής του προϊόντος. • Αυτό σημαίνει επίσης ότι οι καταναλωτές δεν γνωρίζουν τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των τοπικών προϊόντων. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχει ήδη μια μεγάλη ποικιλία προϊόντων υψηλής ποιότητας (κρασί, τυρί, σταφίδες, μαστίχα χίου) που είναι πιστοποιημένα και ετικετα/ένδειξη, καθώς και άλλα που θα μπορούσαν να προωθηθούν, όπως βότανα, φαρμακευτικά φυτά, λαχανικά που καλλιεργούνται σε ορεινές περιοχές, κλπ. • Τα γεωργικά και τοπικά προϊόντα μπορούν να συνδυαστούν με τις πλούσιες παραδόσεις και τον πολιτισμό των περιοχών για να δημιουργήσουν μοναδικές τουριστικές προσφορές.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ο τουρισμός θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για την προώθηση τοπικών προϊόντων (Γαστρονομία)
Ψηφιακή τεχνολογία / Τεχνολογία	<p><u>Οριζόντια / Κοινά θέματα</u></p> <p>Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι αγροτικοί πληθυσμοί έχουν χαμηλά επίπεδα ψηφιακής παιδείας. • Σε πολλές περιοχές η ευρυζωνική υποδομή δεν είναι ακόμη επαρκής. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ψηφιακή υποδομή μπορεί να μειώσει τη γραφειοκρατία και να παρέχει ευκαιρίες για διαδικτυακό μάρκετινγκ, κατάρτιση και εκπαίδευση για τον αγροτικό πληθυσμό (δηλ. Έξυπνη γεωργία, καινοτομία, τηλε-υγεία κ.λπ.). • Η τηλεργασία θα επιτρέψει στους ανθρώπους να εγκατασταθούν σε αγροτικές περιοχές και να εργαστούν από απόσταση.
Διακυβέρνηση & συμμετοχή πολιτών	<p><u>Οριζόντια / Κοινά θέματα</u></p> <p>Κενά / Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λόγω του σχετικά χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης ενηλίκων, οι πληθυσμοί των αγροτικών περιοχών στερούνται δεξιοτήτων και ικανότητας να συνεισφέρουν πλήρως στο σχεδιασμό και την οργάνωση συλλογικών δράσεων τοπικής ανάπτυξης. • Οι αγροτικές περιοχές θεωρούνται απομακρυσμένες από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. • Ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο και περίπλοκο νομικό πλαίσιο καθιστά δύσκολο για τους δικαιούχους να υποβάλουν αίτηση στήριξης στο ΠΑΑ. • Στους περισσότερους τομείς δεν υπάρχει καθιερωμένη κουλτούρα συνεργασίας και διαλόγου, η οποία οδηγεί σε σχετική έλλειψη συνεργιών και στρατηγικού σχεδιασμού μεταξύ των τοπικών φορέων. <p>Μεγαλύτερο δυναμικό / Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι πολίτες αναζητούν ενεργά ευκαιρίες να συμμετάσχουν σε συμμετοχικές διαδικασίες για το σχεδιασμό του μέλλοντος των περιοχών τους. • Το ΠΑΑ και το LEADER είναι ζωτικής σημασίας για τη συμμετοχή των τοπικών φορέων στην τοπική ανάπτυξη. • Η δικτύωση μεταξύ τοπικών φορέων αυξάνεται και η συνεργασία μεταξύ τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών βελτιώνεται.

Παρακαλούμε να είστε σύντομοι και να παρέχετε τα πιο σημαντικά μηνύματα με απλές επισημάνσεις. Επικεντρωθείτε στις νέες και διαφορετικές ιδέες, τα εμπνευσμένα παραδείγματα και τα βασικά μηνύματα που αισθάνονται οι ενδιαφερόμενοι ότι θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται στο μακροπρόθεσμο αγροτικό όραμα. Δεν είναι απαραίτητο να παρέχετε μια περιγραφή για κάθε χαρακτηριστικό εάν δεν προκύψει.

2. Περιγράψτε τους τύπους δράσης που απαιτούνται για την επίτευξη των ευκαιριών και την κάλυψη των κενών (ευνοϊκές συνθήκες σε διαφορετικά επίπεδα)

Χαρακτηριστικό	Περιγράψτε τους τύπους δράσης που απαιτούνται για την επίτευξη των ευκαιριών και την κάλυψη των κενών
Κλίμα	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία εθνικού φορέα για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. • Χορήγηση αυξημένης επιδότησης και στήριξης σε έργα κομποστοποίησης και επενδύσεων βιοαερίου. • Προώθηση της βιοοικονομίας. • Υποστήριξη επενδύσεων για άρδευση και προστασία από πλημμύρες. • Αύξηση της ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού για την κλιματική αλλαγή και τον αναμενόμενο αντίκτυπο της στις αγροτικές περιοχές. • Παροχή κινήτρων για τη δημιουργία «ενεργειακών κοινοτήτων», με στόχο ένα ουδέτερο αποτύπωμα άνθρακα στις αγροτικές περιοχές. • Εγκατάσταση αυτοματοποιημένων συστημάτων προειδοποίησης πυρκαγιάς ως μέσο για την αποφυγή πυρκαγιών στα δάση.
Ποιότητα περιβάλλοντος	<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία του περιβάλλοντος, κατευθύνοντας τις τοπικές κοινότητες στην παραγωγή γηγενών φυτικών ειδών και φυλών ζώων παράλληλα με την παραδοσιακή ζωή, τις γαστρονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. • Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με προτεραιότητα που δίνεται στη βιομάζα (υπολείμματα καλλιεργειών, παραγωγή ζώων, χρήση ξύλου), για τη θέρμανση αγροκτημάτων και σπιτιών σε ολόκληρη την περιοχή. • Ενημέρωση πολιτών στους δήμους και τους γειτονικούς οικισμούς των περιφερειακών οικοσυστημάτων (όπως το όρος Πάρνηθα) για να εμπλακούν στη βιώσιμη διαχείριση των τοπικών πόρων.
Υποδομές & υπηρεσίες	<ul style="list-style-type: none"> • Μεταρρυθμίσεις και αναδιάρθρωση του προσωπικού στις περιφερειακές διοικήσεις για την εξασφάλιση επαρκώς εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. • Δημιουργία Κέντρων μίας στάσης (One-stop shop) σε Δήμους ή περιφερειακά γραφεία που προσφέρουν εύκολη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες για τους πολίτες της υπαίθρου. • Δημιουργία ιατρικών κέντρων τηλεϊατρικής σε κάθε κοινότητα, βελτιώνοντας την παροχή υπηρεσιών υγείας χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες. • Βελτίωση του νομικού πλαισίου για τις χρήσεις γης, προκειμένου να απλοποιηθεί η διαδικασία δημιουργίας γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αγροτικής οδοποιίας και εκμετάλλευσης δασικών περιοχών. • Καθιέρωση πλαισίου πολιτικής που ευνοεί τους αναδασμούς. • Ολοκλήρωση κτηματολογίου και χρήσεων γης, ώστε να επιτρέπονται επενδύσεις σε αγροτικές περιοχές.

	<ul style="list-style-type: none"> • Απλοποίηση νομικού πλαισίου για την κατασκευή σφαγείων μικρής κλίμακας σε ορεινές περιοχές και υποστήριξη μέσω του ΠΑΑ. • Διάθεση δημόσιας ιδιοκτησίας γης για γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή μέσω μακροπρόθεσμων συμβάσεων μίσθωσης. • Επιτάχυνση της κατασκευής δρόμων που συνδέουν αγροτικές και απομακρυσμένες ορεινές περιοχές με αστικά κέντρα. • Υποστήριξη επενδύσεων που εστιάζονται σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα. • Βελτίωση της συνδεσιμότητας μεταξύ των νησιών του Αιγαίου είτε με πλοίο είτε με δίκτυα υδροπλάνων. • Δημιουργία κέντρων δια βίου μάθησης ή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπου οι κάτοικοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες και να αποκτήσουν ψηφιακές γνώσεις. • Παροχή επαγγελματικής κατάρτισης μέσω Ανοικτών Εκπαιδευτικών Αγροκτημάτων (Field Farm Schools), πιλοτικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων ή πρακτικής άσκησης για νέους αγρότες. • Δημιουργία κέντρων για τη διάδοση της γνώσης, της έρευνας και της πληροφόρησης, με παρόμοιες υπηρεσίες όπως οι Γεωργικές Εφαρμογές. • Ρύθμιση πειραματικών εκμεταλλεύσεων που λειτουργούν ως εκκολαπτήρια επιχειρήσεων. • Εισαγωγή καινοτομίας στον πρωτογενή τομέα μέσω συνεργασίας και μεταφοράς γνώσεων από περιφερειακά πανεπιστήμια.
<p>Πληθυσμός (σύνθεση και αλλαγές)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θέσπιση πολιτικής κινήτρων, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών απαλλαγών, για την ενθάρρυνση των νέων και των επαγγελματιών προκειμένου να εγκατασταθούν στην ύπαιθρο. • Ανάπτυξη κάθετης παραγωγής στον τοπικό πρωτογενή τομέα. • Μέσω της στοχευμένης γεωργικής εκπαίδευσης από νεαρή ηλικία, αναστροφή των αρνητικών αντιλήψεων των νέων γενεών σχετικά με την απασχόληση στον αγροτικό τομέα. • Παροχή κατάρτισης και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα κάθε περιοχής. • Διασφάλιση της διαθεσιμότητας μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές, όπως πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις και διαθεσιμότητα υπηρεσιών από εταιρείες, συμβούλους κ.λπ.
<p>Κοινωνική ένταξη & ζωτικότητα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία «Σήματος» αναγνωρισιμότητας κάθε αγροτικής περιοχής με βάση το μοναδικό περιβάλλον, τον πολιτισμό, τις παραδόσεις και τα ποιοτικά τοπικά προϊόντα της. • Σύνδεση της εστίασης, των καταλυμάτων και των αξιοθέατων με τις τοπικές παραδόσεις, προκειμένου να αναπτυχθούν τουριστικά διακριτά πακέτα για τους επισκέπτες.

	<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη δράσεων κοινωνικής ένταξης για Ρομά και μεταναστών μέσω του ΠΑΑ (εκπαίδευση και απόκτηση δεξιοτήτων για τη γεωργία). Παροχή κοινωνικής στέγασης στους εργαζόμενους.
Εισόδημα, εργασία, θέσεις απασχόλησης	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία τοπικών αγορών / σημείων πώλησης για τοπικούς παραγωγούς, προκειμένου να αυξηθούν οι προοπτικές εισοδήματος και να γεφυρωθεί το χάσμα με τους καταναλωτές. Ενθάρρυνση του τομέα της μεταποίησης επεξεργασίας μέσω επιχειρησιακών προγραμμάτων για την ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας σε σχέση με τη δημιουργία τοπικής προστιθέμενης αξίας.
Βασικά αγαθά – τρόφιμα, οικονομία ενέργειας	<ul style="list-style-type: none"> Καθιέρωση ενός ευρύτερου πλαισίου πολιτικής που θα επιτρέπει την ισορροπημένη / διαφοροποιημένη οικονομική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες. Δημιουργία εξειδικευμένων τραπεζικών προϊόντων για αγρότες / κτηνοτρόφους. Ανάπτυξη τοπικών αλυσίδων εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένων χειροτεχνιών και εργαστηρίων που επεξεργάζονται προϊόντα με βάση την τοπική κουλτούρα και γαστρονομία και τα οποία έχουν σχεδιαστεί για επιτόπια / άμεση πώληση σε τουρίστες. Επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ποιοτικού τουρισμού και γεωργίας που προστατεύει τους φυσικούς πόρους. Αύξηση της διαθέσιμης βοήθειας και επενδυτικής στήριξης και συνδυασμός διαφορετικών πολιτικών για ιδιαίτερα ευάλωτες περιοχές, όπως απομακρυσμένες ορεινές και νησιωτικές περιοχές, καθώς και σε περιοχές δίκαιης μετάβασης.
Ψηφιακή τεχνολογία/ Τεχνολογία	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία τοπικών δομών με τους κατάλληλους πόρους για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού.
Διακυβέρνηση & συμμετοχή πολιτών	<ul style="list-style-type: none"> Εξασφάλιση συστηματικής διαβούλευσης με την κεντρική κυβέρνηση για την υποστήριξη μιας δίκαιης και ομαλής μετάβασης σε νέα μοντέλα αειφόρου ανάπτυξης. Συστηματοποίηση των τοπικών διαβουλεύσεων που βοηθούν τις κοινότητες να ανταλλάξουν εμπειρίες, να διατυπώσουν προτάσεις, να συνθέσουν συλλογικές θέσεις, στόχους και οράματα, καθώς και να υποστηρίξουν τη δημιουργία τοπικών δομών εφαρμογής και δράσεων της κοινωνίας των πολιτών. Προσδιορισμός μιας συμφωνημένης ταυτότητας για κάθε αγροτική κοινότητα που να ενώνει όλους τους οικισμούς γύρω από την συναντίληψη των ειδικών χαρακτηριστικών της περιοχής τους.

Παρακαλούμε να είστε σύντομοι και να παρέχετε τα πιο σημαντικά μηνύματα σε απλά σημεία. Επικεντρωθείτε στις νέες και διαφορετικές ιδέες, τα εμπνευσμένα παραδείγματα και τα βασικά μηνύματα που αισθάνθηκαν τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι πρέπει να αντικατοπτρίζονται στο όραμα. Προσπαθήστε να κάνετε οποιαδήποτε διαφοροποίηση στις απόψεις διαφορετικών τύπων περιοχής και ενδιαφερομένων

παρά να τις κρύψετε. Δεν είναι υποχρεωτικό να παρέχετε περιγραφή για κάθε χαρακτηριστικό εάν δεν έχει προκύψει στη συζήτηση.

3. Δώστε τα πιο δυνατά παραδείγματα και εμπνευσμένες ιστορίες σχετικά με το πώς θα μπορούσαν να υλοποιηθούν οι δυνατότητες που περιγράφονται παραπάνω (έως 5). Για παράδειγμα, έχετε ήδη ξεκινήσει έργα ή πρωτοβουλίες στην επικράτεια σας που συμβάλλουν στην κάλυψη των κενών που εντοπίστηκαν;

Το «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα αειφόρου ανάπτυξης της Πίνδου» 2005-2009, θεωρείται ένα παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής στην ανάπτυξη θεματικών και συμμετοχικών προγραμμάτων. Αυτός ο τύπος στοχευμένης, μη οριζόντιας παρέμβασης μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε ορεινές περιοχές.

Στη Θεσσαλία υπάρχουν Συνεταιριστικές Τράπεζες που παρέχουν εύκολη πρόσβαση στην καθοδήγηση των αγροτών σχετικά με τα διαθέσιμα τραπεζικά εργαλεία και πιστωτικές υπηρεσίες.

Ο Αναπτυξιακό Οργανισμός ΟΤΑ «Πάρνωνας Α.Ε.» δημιούργησε ένα πρόγραμμα φιλοξενίας προσφύγων στην πόλη της Τρίπολης στην Αρκαδία. Τα παιδιά των προσφύγων, που τώρα ζουν εκεί εδώ και τρία χρόνια, μπορούν τώρα να μιλούν ελληνικά χάρη στο πρόγραμμα ένταξης.

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Επεξεργασίας Οπωροκηπευτικών Βελβεντού Κοζάνης (ΑΣΕΠΟΠ Βελβεντού) πρόκειται να δημιουργήσει μια φάρμα επίδειξης για να επιταχύνει τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων των μελών του και να διευκολύνει την καινοτομία και την τοπική προσαρμογή στη διαδικασία παραγωγής. Αυτή η πρωτοβουλία προωθεί μόνιμες συνεργασίες με ερευνητικά ιδρύματα και προμηθευτές γεωργικού εξοπλισμού και τεχνολογίας.

Το ΟΙΝΟΧΕΝΙΑ στο Αίγιο είναι ένα φεστιβάλ φαγητού και κρασιού που προβάλλει την τοπική γαστρονομία και την κληρονομιά. Είναι ένα παράδειγμα επιτυχούς συνεργασίας πολλαπλών φορέων (τοπικές αρχές, παραγωγοί και επιχειρηματικοί εταίροι) στην παράδοση μιας καθιερωμένης πολιτιστικής και εμπορικής εκδήλωσης.

Το Βοτανικό Πάρκο Αμοργού είναι μια επιτυχημένη ιδιωτική πρωτοβουλία που προωθεί την ειδική χλωρίδα του νησιού της Αμοργού και των Κυκλάδων μέσω της δημιουργίας μιας σειράς προϊόντων από τοπικά φυτά. Αυτά πωλούνται και καταναλώνονται επί τόπου στον χώρο του καφέ του Βοτανικού Πάρκου ως μέρος μιας βιωματικής εμπειρίας που προσφέρεται στους επισκέπτες η οποία περιλαμβάνει πρόγραμμα ζωντανών πολιτιστικών εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων ευημερίας.

Το πάρκο αναρρίχησης του Λεωνιδίου είναι ένας από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς αναρρίχησης στον κόσμο. Οι εγκαταστάσεις διαμορφώθηκαν έτσι ώστε να διατηρηθεί ο εντυπωσιακός κόκκινος βράχο 250 μέτρων της περιοχής, εκτρέποντας τον αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών αναρρίχησης σε μια ασφαλέστερη και πιο βιώσιμη τοποθεσία κοντά. Το

έργο συνέβαλλε στην ανάπτυξη του τοπικού τουρισμού και δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας, υποστηρίζοντας παράλληλα τη διατήρηση του φυσικού τοπίου της περιοχής.

Το «Απόθεμα της Βιόσφαιρας του Πάρνωννα-Κάβος Μαλέα» στο Δήμο Νότιας Κυνουρίας είναι μια υποψήφια περιοχή για το Πρόγραμμα της UNESCO Man and the Biosphere (MAB), μια προωθητική και αναπτυξιακή πρωτοβουλία που αναδεικνύει παραδείγματα αρμονικής συνύπαρξης μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης. Εάν επιλεγεί, η περιοχή θα αποκτήσει παγκόσμια αναγνώριση ως μέρος ενός παγκόσμιου δικτύου καινοτομίας στην αειφόρο ανάπτυξη.

4. Οτιδήποτε άλλο θέλετε να επισημάνετε από την άσκηση;

Βασικά σημεία για το μακροπρόθεσμο όραμα των ελληνικών αγροτικών περιοχών με ορίζοντα το 2040:

- Η ερήμωση της υπαίθρου είναι η κύρια πρόκληση για τις ελληνικές ορεινές περιοχές.
- Η διατήρηση και η προσέλκυση πληθυσμού σε αγροτικές περιοχές θα εξαρτηθεί από την εξασφάλιση επαρκούς υποδομής, κυρίως τοπικών οδικών δικτύων, καθώς και την πρόσβαση σε υπηρεσίες που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, την ψυχαγωγία και τις ευκαιρίες απασχόλησης.
- Προϋπόθεση για την ανάπτυξη των νησιών του Αιγαίου είναι η αντιμετώπιση του αυξημένου κόστους μεταφοράς και της ανεπαρκούς σύνδεσης με μεγάλα λιμάνια και άλλα νησιά.
- Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές ορεινές περιοχές και νησιά μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με στοχοθετημένες, ειδικές για την περιοχή πολιτικές.
- Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της ελληνικής γεωργίας είναι η παραγωγή υψηλής ποιότητας, πιστοποιημένης και επισημασμένης παραγωγής.
- Η αύξηση της αποτελεσματικότητας του γεωργικού τομέα και ιδίως των νέων γεωργών, συνδέεται με την παροχή πρόσβασης σε συμβουλευτικές υπηρεσίες και την υποστήριξη για την απόκτηση δεξιοτήτων.